

AMATÉRSKÁ SCÉNA Č.4 '96

4 STRANY NAVÍC VĚNUJE
DIVADELNÍ SPOLEK VOJAN
LIBICE NAD CIDLINOU

10 Kč

- KUDY SE VALÍ PŘÍŠTÍ VLNA
- DĚTSKÁ SCÉNA ÚSTÍ N.O.
- 45. LOUTKÁŘSKÁ CHRUDIM
- WOLKRŮV PROSTĚJOV
- QUO VADIS ?

● ODPOVÍDAJÍ ING. J.VONDRUŠKA, MGR. J.KODEŠ,
F.KLAŠKA, DR. V. Klapka, J.MIKEŠOVÁ

OBSAH

Kde hledat ta správná měřítká? (aneb) Jsou?

Josef Brůček	2
Kudy se valila příští vlna? Vladimír Hulec	3
Armádní Divadelní Bechyně Lenka Smrčková	4
Dětská scéna '96, Ústí nad Orlicí Zdena Josková	4
45. Loutkářská Chrudim Milan Strotzer	7
Prostě Prostějov Radovan Lipus	12
Studenti filozofických a pedagogických fakult na 40. Šrámkově Sobotce Jana Štefánková	13
Venkovské soubory = kvalita (jh)	13
Brušperský paradox Jaroslav Kodeš	14
Libochovické divadelní léto nalezlo novou tvář	
Kateřina Fixová	15
Quo vadis?	
- Odpovídá Jaroslav Vondruška	15
- Odpovídá Jaroslav Kodeš	16
- Skoroúvaha o současném amatérském divadle	
František Klaška	16
- Divadlo je pro mě dnes jenom zábava, říká dr. Václav Klapka z České Lípy	
rozhovor připravila Lenka Láznovská	17
- Odpovědnost se vytrácí, říká Jarka Mikešová	
rozhovor připravila Lenka Láznovská	18
15 let Pantomimy S.I. Jindřich Zemánek	19
125 let divadla v Braníku Lenka Smrčková	20
Dramaturgický pozorník	21
Dilia informuje (autorská práva)	21
Bernarda a ty druhé v Paderbornu	
Lenka Láznovská	21
S Dostavníkem do Turecka (ik)	23
Divadelnické jubileum (vz)	23
Scénograf - přítel ochotníků (vz)	23
Zprávičky	24
Kalendář akcí	24

AMATÉRSKÁ SCÉNA

Dvoutměsíčník pro otázky amatérského divadla a uměleckého přednesu.

Ročník 33 (Ochotnické divadlo 42)

Vydává Informační a poradenské středisko pro místní kulturu, Blanická 4, 120 21 Praha 2

Vedoucí redaktorka: Lenka Láznovská,

redaktor: PhDr. Milan Strotzer

Redakční rada: prof. J. Císar (předseda), dr. V. Šrámková, J. Lhotská, A. Exnarová, J. Bixi, J. Brůček, V. Ondráček, F. Mikeš, I. Samotný, J. Hraše, J. Kodeš.

Grafická úprava: Hana Tomková (obálka), Jitka Tláskalová (loga), Václav Morava (kresby).

Adresa redakce: pracoviště ARTAMA, P.O. BOX 2, Křesomyslova 7, Praha 4, telefon 02/61215684-7, fax: 6121 5688

Tiskne Kulturní agentura IKARUS Mělník

Rozšiřuje: A.L.L. production (P.O. Box 732, 111 21 Praha 1, tel. 02/769350), objednávky přijímá redakce časopisu a vydavatel

Cena 1 výtisku 10,- Kč, roční předplatné 60,- Kč

Nevyžádané rukopisy redakce nevrací.

Toto číslo bylo dáno do tisku 29.7.1996

© IPOS PRAHA 1996

KDE HLEDAT TA SPRÁVNÁ MĚŘÍTKA ?
(aneb) JSOU ?

V rozsáhlé sféře mnoha podob jak amatérského, tak profesionálního umění je orientace v posuzování kvalit jednotlivých děl nesmírně obtížná. Opěvování a odsudky jednotlivých děl plynou mnohdy apriori z pouhé libosti, či nelibosti posuzovatele k tomu, či jinému výrazovému prostředku, žánru, či odvětví. Protože se domnívám, že mezi amatéry a profesionály **nelze** uměle malovat pevnou dělící čáru, myslím si, že jak vrcholná díla, tak propadáký vznikají spojením silného duševního výboje s řemeslnou dovedností. Právě nedostatek řemeslné vybavenosti amatéři mnohdy nahrazují silným vnitřním zaujetím, naplňující vznikající dílo myšlenkou a duchem. Chybí-li pak souboru silné duševní zaujetí i řemeslná dovednost, vzniká jak u amatérů, tak u profesionálů dílo, které ničím nezaujme - leda lehce nalézatelnými chybami. Na regionální přehlídce dětských divadelních, loutkářských a recitačních kolektivů v Bechyni dne 14.4.1996 v 9.00 hod. zahrál soubor z Kardašovy Řečice muzikál **Tajemná růže**. Protože nejsem velkým přítelem muzikálů, příliš mi tehdy nevadily mnohé kritické připomínky, které se na hlavu tvůrců při rozboru představení snesly. Maně vzpomínám na povrchnost, mělkost, někdy až nelogičnost postav a jejich jednání.

ALE:

Dne 20. a 21.5.1996 jsem měl vzácnou příležitost vidět několik představení **THEATRE EUROPEAN REGIONS (II. mezinárodní divadelního festivalu v Hradci Králové)**. První představení, které jsem viděl, byl muzikál Ferda mravenec v podání Těšínského divadla z Českého Těšína. Dovolím si zveřejnit své poznámky, které jsem si během představení činil: velikánská barevná scéna, hudba, kouř, diskoefekty, mrkací světla, špatný playback, nedobrá spartakiáda. Do toho leze hlemýžď ulita, šneka nevidět. Ferda mravenec slovy „Tak stavíme, stavíme!“ pohání ostatní, aby mu postavili domek. Pak jakozpívá: „Kdo umí, ten umí, já Ferda mravenec!“ A má postavený barák. Manipulace s nevybavenými dětmi. Malá pohádka zničená velkými (a nezvládnutými) výrazovými prostředky. Nemáje brzlik, o přestávce jsem zbaběle uprchl. A děti spokojený, pančitelky navýsost spokojený, šatnářka nadšená. Při rozhovoru s odborníky jsem později zaznamenal několikrát se opakující slovo -póvl-. Tak nevím. Ty děti z Kardašovy Řečice zpívaly samy. Podle mě dobře. Těch nejlacinějších efektů tvůrci pořadu nepoužívali. Dětem ve hře o něco šlo a vnitřně se svým muzikálem souzněly. Jak ta dvě představení - to lepší na dětské přehlídce jihočeského regionu, to horší na mezinárodním profesionálním festivalu - srovnávat? Čím?

Nebo snad existuje dvojí metr?

Josef Brůček

Alternativa Hiši - Pavučina

Foto: Ivan Kiša Menčík

KUDY SE VALÍ PŘÍŠTÍ VLNA?

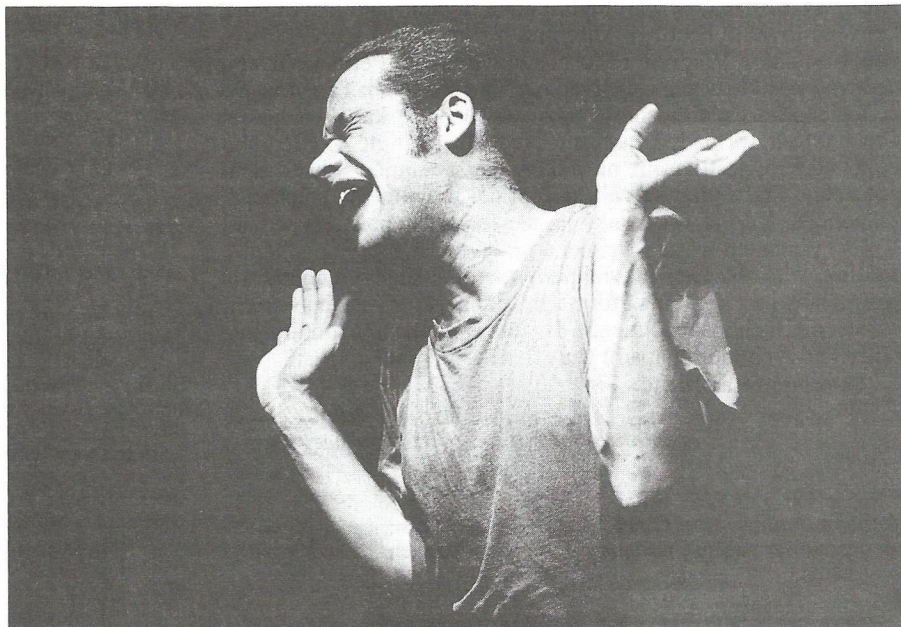
*Ve dnech 31. května až 2. června proběhlo v Praze již třetí setkání divadelní, hudební, taneční, literární, filmové, výtvarné a jiné alternativy nazvané ...příští vlna/next wave.... Jeho podtitul, vyjadřující již tři roky koncepci, smysl a poslání tohoto - zatím vždy třídního - festivalu, zní **Divadlo jako otevřený svět**. Letos poprvé byl doplněn ještě třemi dalšími slovy: **Perversion, Extrême, Romantisme**. Měla pojmenovávat některé z vrcholů mnohoúhelníku, v němž se současné alternativní (čti nové, přicházející, „příští“) umění nachází.*

Změť jazyků, změť pojmů, změť slov jsou záměrné. Jsou otiskem stavu světa, ve kterém se nacházíme. Téměř na každém kroku zaslechneme angličtinu, němčinu, francouzštinu, japonštinu (atd.) a naopak - alespoň v Praze - na vás na ulici promluví černý Američan plynou česťtinou, ani nemrkne, pije české pivo a ukusuje k němu německý hamburger. V rockovém klubu se v rytmu hip hop music vlní Dánové s Turkyněmi, tlusté černošky z Afriky s miniaturními lidmi z Asie, homosexuálové s transvestity, političtí aktivisté se začínajícími umělci. Svět jako otevřené divadlo - divadlo jako otevřený svět. Perverze, extrém, romantismus-Perversion, Extrême, Romantisme. Všichni tomu rozumíme, všichni tak trochu tápeme. Řád a danosti se bortí. Co však přichází?

Jsem dramaturgem onoho setkání ...příští vlna/next wave... a právě tyto otázky si kladu při hledání umělců - performerů pro tento festival. Smyly se již hranice mezi styly, žánry, formami, tvorbou za peníze či tzv. zadarmo (dnes je to vesměs totéž - každý dostane jednorázový honorář pokrývající vydání s cestou a účastí plus honorářové možnosti pořadatelů, které jsou u takových akcí vždy skrovné). Proto vůbec nerozlišujeme mezi (tzv.) amatéry, ochotníky či (tzv.) profesionály, mezi činoherci, tanečníky, výtvarníky, loutkáři, literáty atd. atp.. Podstatné je zaměření, směr, smysl toho, co zúčastněný dělá, zda je to v jistém smyslu neortodoxní, neobvyklé, zvláštní - „jiné“. Jsou-li mezi čtenáři tohoto periodika tací, či víte-li o někom, kdo by se k příští vlně mohl a chtěl připojit, ozvěte se, dejte prosím vědět na adresu:

Vladimír Hulec - Příští vlna, redakce Divadelních novin, Celetná 17, 110 00 Praha 1. Děkuji.

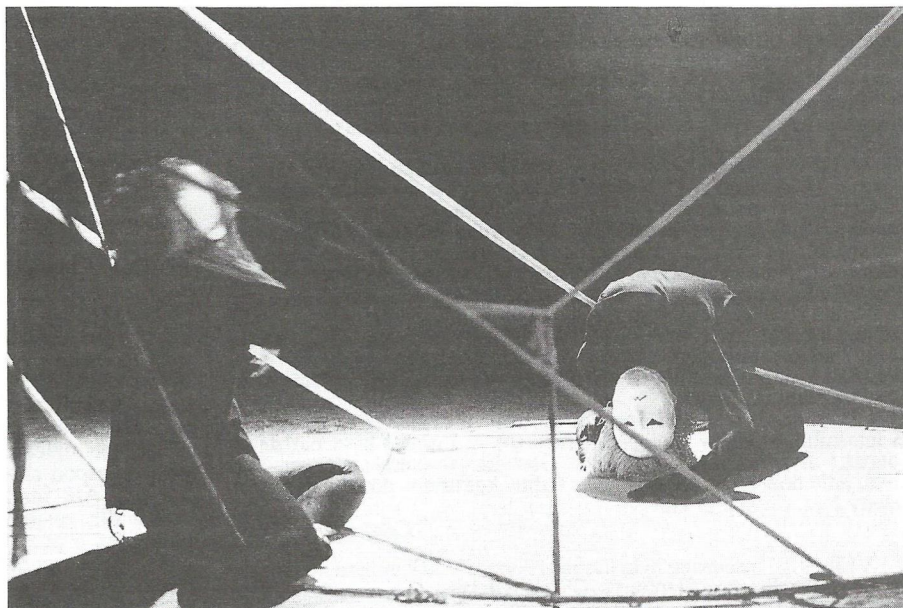
Kdo byl na letošní ...příští vlně/next wave..., jaká byla a kudy se valila? Jako každoročně, zvolili jsme více prostorů a sálů, aby mohly různé typy uměleckých produkcí najít příhodné místo. Letos to bylo první den Divadlo Na zábradlí (včetně jeho atria a chodeb), druhý den Palác Akropolis (včetně zkušebny a chodeb) a na závěr oblíbený klub Roxy (včetně nově otevřeného Malého sálu a chodeb). Vystoupilo více než třicet jednotlivců a seskupení s více než pěti desítkami produkcí, včetně filmových projekcí a výtvarných instalací. Těžko se mi - jako dramaturgovi - mezi nimi vybírá ty „nejlepší“, těžko se mi určují ti „nejúspěšnější“. Mohli jste vedle sebe vidět Ionescova Lekci v podání Konzervatoře Jaroslava Ježka, téměř fialkovskou pantomimu B.B.duc Vladimíra Guta, kanadskou výrazovou tanečnici Britt Nhi Sarah, perverzní scénky Divadla Sklep, fyzického básníka Petra Vášu, brutální pohybové divadlo Teatr NovoG.O. Fronta, tanečně pohybovou improvizaci Alternativní scénky Propast, hudební improvizaci dua Richter - Kořán doprovázející projekci ama-

Petr Váša - vedle Petra Nikla, Jaroslava Duška, Teatru NovoG.O. Fronta a Jumping Hamada hlavní osobnost české divadelní příští vlny. Častý účastník nejen pražského setkání, ale i Šrámkova Písku a Jiráskova Hronova.

térského filmu ze Středomořského pobřeží natočeného začátkem 60. let, recitaci básní a úryvků tvorby členů literárního seskupení Moderní analfabet, smíšený vokální sbor Chorosch zaměřený na středověkou hudbu, sólovou tanečnici Antonii Svobodovou... To mluvím jen o prvním dnu. Další dny jste mohli spatřit improvizaci holohlavých butó-tanečníků z Pardubic Jumping Hamada, slovní kejkle D. D. Berušky, surrealistickou skupinu A.I.V. z Brna, literární a hudební vystoupení básníků kolem časopisů Kvašňák či Ejakulace nahromaděné bolesti, bizarní improvizace Divadelního Studia Čisté Radosti, dua Vydra-Šplíchal nebo performeru

Alternativa Hříš: Pavučina. Jedno z mála nových amatérských pohybových divadel vzniklých v 90. letech v Praze. V rámci festivalu ...příští vlna/next wave... uvedli v klubu Roxy své nové představení Pavučina, s nímž se účastnili i nedávného festivalu pantomimy a pohybového divadla v Kolíně. Výtvarně výrazné masky a centrální kruh určily směr celé inscenace.

Alexe Švamberka, výtvarně pohybové divadlo alternativa Hiši, Dřevěné divadlo Blatiny, Antonina Novotného, Irenu Janovcovou, písničkáře Vladimíra Merta s výtvarníkem Petrem Niklem, nedávno vzniklé brněnské Divadlo v 7 a půl a jejich Tančírnu '96 či hudebně-divadelní show bláznivé rockové kapely Chaprál Crazy Plesk! případně nazvané Nechutné varieté východního typu. Nevím, jestli jsem na někoho nezapomněl. Ale to není podstatné. Příští vlna se valí, je čím dál mohutnější, spletitější, záhadnější. Kdo je kdo a jaký je, ukáže budoucnost. Na setkání ...příští vlna/next wave... vzniká a projevuje se teprve podhoubí, začátek, většinou tedy hlavně podivínství, šílenství a chaos, ale bez nich by jakýkoli řád či forma ztratily smysl a nastala by smrt. Neboť, co jiného jsou kamenná divadla či kamenní ochotníci bez přílivu nových idejí, nápadů a myšlenek? Pomalé umírání.

Dobrou noc a přijďte.

Vladimír Hulec

dramaturg festivalu ...příští vlna/next wave...
redaktor Divadelních novin

P.S. ...příští vlna/next wave... je off-programem celoročního pražského festivalu Mozart Open. Příští rok se jeho termín pravděpodobně posune na začátek podzimu. Čtenářům Amatérské scény dáme včas vědět.

ARMÁDNÍ DIVADELNÍ BECHYNĚ '96

Již čtvrtstoletí se scházejí armádní divadelníci na své vrcholné přehlídce v Bechyni. Po letech putování se podařilo celoarmádnímu festivalu od roku 1972 najít důstojný azyl v malebných jihočeských lázních, kde jej vstřícně přijal místní divadelní soubor Lužnice, představitelé města a v posledních letech i místní podnikatelé a tedy sponzoři, vedení kulturního domu a v neposlední řadě i publikum složené z místních občanů i lázeňských hostů. Také letošní ročník nezůstal nic dlužen své pověsti.

O festivalový program, což v tomto případě znamená soutěžní i nesoutěžní divadelní představení, malé jevištní formy, umělecký přednes, soutěž literárních tvůrců a soutěž souborů mažoretek z celé České republiky, byl velký zájem. O slavnostní zahájení festivalu se postaralo Slezské divadlo Opava inscenací hry Evy Patakové Edith a Marlene. Dalším hostem festivalu byl DS Javorina Nové Město nad Váhem s Goldoniho Rozmarnou ženou.

V soutěži divadel se představilo pět souborů - Pardubice, Netrdlo Vyškov, Divadlo Skleněných bublin Hodonín, DS Lužnice z Bechyně a Klobrouk z Karlových Varů. Jak konstatovali členové lektorského sboru, který pracoval ve složení František Mikeš, Jarmila Černíková-Drobná, Josef Palla, Jana Lhotáková, ukázala letošní přehlídka určitou bezradnost souborů v oblasti dramaturgie, která pramení mimo jiné i ze špatného odhadu reprodukčních možností souborů vzhledem ke zvolené předloze.

To se týká pardubického souboru Pardubice, který letos - vzhledem k personálnímu a dalším potížím - poprvé sáhl po pohádkové tematice. Soubor si bohužel vybral náročnou a jevištně obtížně ztvárnitelnou Doktorskou pohádku Karla Čapka. Problém inscenace je hlavně v tom, že soubor nenašel klíč k inscenování tohoto epického textu. Dětský divák při dlouhých pasážích bez jakékoliv výraznější herecké akce ztrácel pozornost a nedokázal představení sledovat. Stejný problém, avšak v poněkud jiné poloze, byl v představení Divadla Skleněných bublin Chvála posedlosti. Toto dílo kmenového autora, režiséra a hlavního představitele bylo pro řadu diváků neúnosně dlouhé a málo sdělné.

Bechyňský soubor Lužnice vystoupil s dosud nehotovým představením hry Aldo Nicolaje Unos v Neapoli, které po další práci slibuje dobrou a vkusnou zábavu.

Vyškovské Netrdlo přivezlo i v letošním roce do Bechyně vlastní úpravu klasické hry. Po Tylovi a Klicperovi si dovolili sáhnout A. P. Čechovovi na jeho Višňový sad. Úprava je velmi výrazná a je zaměřena k hlavnímu tématu hry z dnešního pohledu, tj. zobrazení odcházející společnosti a nástupu nové. Upravovatel přes četné škrtly cti autora ve smyslu i výkladu hry. Režisér záměrně používá prvky absurdního divadla a s citem a vkusem provede diváka touto náročnou hrou. Záměrnou stylizací postav se z velké části podařilo překlenout a zastříti určité herecké nedostatky. Představení DS Klobrouk Ahoj, umíte česky? mělo velmi dobrou úroveň bez vážnějších hereckých i režijních nedostatků, což je dáno zřejmě ostříleností a zkušenostmi z pravidelného hraní na domovské scéně.

Pětadvacátá Divadelní Bechyně proběhla přes únavná tropická vedra letošního června v přátelské atmosféře, v Lužnici bylo možné se koupát, v divadle bylo na co se dívat. Obsluha v restauraci byla poměrně hbitá, jídlo dobré, ceny slušné a pan ředitel kulturního domu vaří skvělý zelený čaj... Co si přát víc?!

Lenka Smrčková

Vyškovská inscenace byla porotou doporučena k výběru do programu letošního Jiráskova Hronova. (Pozn. redakce)

Dětská scéna 96, Ústí nad Orlicí

byla již 25. celostátní (či národní) přehlídkou dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů. A událo se toho na ni mezi 16. a 21. červnem hodně, snad až přespráši:

Viděli jsme 11 divadelních představení, 6 vystoupení recitačních kolektivů, 5 inscenací inspirativních (včetně jedné zahraniční) a 3 produkce posluchačů ateliéru dramatické výchovy brněnské JAMU; v pěti dílnách lektorů našich i zahraničních se vzdělávala více než stovka seminaristů tu i z cizozemských;

svoje dílny měly i děti z hrajících souborů, takže se mohly nejen seznámit a sprátnit, ale i něco společně vytvořit. Jedno však přesto chybělo, i když je to v podtitulu přehlídky uvedeno: letos - snad vůbec poprvé - se tu neobjevilo žádné představení dětských loutkářů. Doufejme, že nám to vynahradí v dalším čtvrtstoletí.

Neodvažují se vyslovovat paušální soudy o celkové úrovni přehlídky - tvořící práci dětí a jejich vedoucích opravdu nelze zprůměrovat. Jednoho postřehu obecnějšího charakteru se ale přesto odvážím - zdá se, že jak v produkcích recitačních kolektivů, tak zejména v práci divadelních souborů se rozšiřují dramaturgické obzory, že vedoucí souborů více čtou a odvážně hledají, i s vědomím, že více riskují, ale zato přinášejí se svými dětmi na jeviště, do seminářů a oficiálních i kuloárových diskuzí další a nové podněty. Snad tedy můžeme doufat, že éru, v níž na každé přehlídce vévodily Mikulkovy, Čortovy či Grymovy povedené kousky, máme už šťastně za sebou.

V této souvislosti samozřejmě nelze přehlédnout soustavnou, promyšlenou, citlivou a koncepční dramaturgickou aktivitu Mirka Slavíka, (která by po těch čtrnácti letech existence Hudradla stála za samostatnou úvahou), v níž se cílevědomě prolíná citová a občanská výchova s neúnavným a občas i riskujícím zkoumáním možností a hranic divadla hraného dětmi.

Obě inscenace Hudradla, uvedené na letošní Dětské scéně, přinášejí pro toto tvrzení nové doklady. Starší a zkušenější členky souboru se prezentovaly baladickým příběhem vytvořeným podle novely „Ledový zámek“ Tarjei Vesaase, odehrávající se v drsných podmínkách dálného severu. Příběh o silném, zvláštním a jistým tajemstvím obestřeném přátelství dvou dívek, které k sobě hledají cestu těsně před tím, než jedna z nich hyne tragickou smrtí, je sdělen soustředěným, zvučným jednáním hrajících děvčát, jemuž výrazně napomáhá živě improvizovaný hudební doprovod Mirka Slavíka. Nekonvenční je rovněž interpretace postav dospělých, jejichž představitelé dramaticky funkčně pracují se světlem, jako by se přesně cílenými reflektory chtěli prodat do nehlubšího nitra hrdinek příběhu. Představení by nepochyběně potřebovalo zpevnit a zdynamizovat, zvýraznit některé motivace a kontrastnější komponovat střídání nálad a citových poloh - ale o tom soubor ví a má chuť i vůli tak učinit.

Menší děti z Hudradla předvedly opět dramaturgicky objevený anekdotický příběh „O prohaném prodáváči novin Bohouškovi“ z pohádkové sbírky V. Neffa „Omyl růžového stařečka.“ M. Slavíkovi se podařilo ve scénáři zjednodušit poněkud komplikovanou a obtížně realizovatelnou zápletku a představení vybudovat v retro stylu, poněkud připomínajícím filmové grotesky, tedy v žánru pro děti nižšího věku a menších zkušeností velmi obtížném. I když je kostýmováním a koloritem Bohouškova historka v náznamech zakotvena v první republice, přesahuje do současnosti ironicky humorným pohledem do žurnalistického zákulisí, aniž by docházelo k levné aktualizaci. Děti se svým představením očitě baví, a jejich pobavení přechází i na diváky tak říkajíc všech věkových kategorií.

Šláročným úkolem jiného ražení se utkalo Divadelko Jeslíčky z Hradce Králové, pro které rovněž cílevědomě hledající Ema Zámečnicková objevila málo známý „Středověký milostný příběh“ Marka Twaina. Představení upoutá především kompozičním principem - je animováno, glosováno a udržováno v chodu všemocným vypravěčem, jehož přirozený projev je v působivém kontrastu s výraznou stylizací hrdinů této strastiplné rytířiny, oscilující mezi ironizující loutkovostí a parodovanou naivitou jarmarečního tyátru. Možná by neškodilo, kdyby tato důsledná stylizace byla tu a tam porušena občasným vypadnutím z role - setrvalé a důsledné dodržování osře konturované „panákovitosti“ na dosti rozlehle ploše přímo volá po aspoň chvilkovém odlehčení. Ale jinak - všechna čest a dík za dramaturgickou objektivnost a promyšlenou jednotu všech scénických prostředků.

KDYŽ
BYLO
CO
O ČEM
JAK?

Rozporem mezi velkými ambicemi a výsledkem bylo zato notně poznamenáno představení Turnovského divadelního studia, které se prezentovalo dosti radikální úpravou alegorické férie bratří Čapků „Ze života hmyzu.“ Pokud bychom za graficky a gramaticky upraveným titulem („Ze života? Hmyzu!“) hledali náznak osobité interpretace, doufali bychom marně. Jediným, navíc silně problematickým přípodotkem k známému podobenství byl rámec představení, v jehož úvodní části jsme se ocitli v jakémsi opiovém doupěti, které se v závěru mění ve spořádanou sešlost způsobných hochů a dívek. Z epizod bratří Čapků se mládež a pan učitel opřeli hlavně do scény motýlů, v níž mladinké děvenky a nedospělí chlapci, jimž nebylo dopřáno osvojit si aspoň ty nejzákladnější divadelní dovednosti, s neumělou vervou imitují z filmového plátna okoukané grify protřelých svůdců a zkušených milostnic... Nenaplněny zůstaly i epizody chrobáků, cvrčků a mravenců, redukované na poklesle artikulované odřikávání textu a mechanický pohyb v scénickém prostoru.

Po léta jsem si myslela, že vzrušující alegorický román W. Goldinga „Pán much“ nemůže být možnou předlohou pro inscenaci, vytvořenou dětmi. Bohužel jsme se dožili času, v němž děti jsou nejen objekty, ale i subjekty násilných činů, což se pokusil reflektovat v představení, nazvaném „Nelze to vzdát“, soubor Fanfuláci z Nového Města na Moravě. Jeho vedoucí Marie Junová vybrala z Goldingova románu několik klíčových situací, které na způsob

vo už redukci názvu - její adaptace nese titul „Ronja a Birk“. Bohužel ani tato redukce nevystihuje míru okleštění, kterého jsme byli svědky. Z příběhu, který se odehrává v prostředí přírody stejně nebezpečné jako přitažlivé, v němž jde doslova na každém kroku a v každém okamžiku o život, kde lidské city a vztahy jsou stejně nezkrotné a ryzí jako peřeje divoké řeky, zbyla chudíka kostička, z riskantního skoku přes propast běžná dramaťácká hra s kusem černého sametu. Alena Palarčíková po nás chce, abychom přijali, že čtyři holé ploché klacky jsou divokým a kouzelným lesem, a na druhé straně nás v neústrojně rozlehlé scéně zavaluje popisnými informacemi o Ronjině a Birkově lesní domácnosti. Stará známá a stokrát ověřená pravda, že okouzlení silnou literaturou nemusí být vždy a pro každého nosným východiskem k jevištnímu zpracování, tu byla znovu potvrzena způsobem až k smutku výmluvným.

Soubor Hop-Hop z Ostrova nad Ohří a jeho vedoucí Irena Konývková patří po zásluze k těm, jejichž vystoupení je vždy očekáváno se zvýšeným zájmem - i se zvýšenými nároky. Plně jim dostalo představení anekdotické pohádky „Obrazy ze života Acylopirinků“ dle předlohy Ladislava Smoljaka. Inscenace zaujala spontánním, temperamentním projevem party malých kluků, jednající na jevišti nad laťkou tolikrát opěvované „bezprostřední dětské hravostí.“ Ti hoši vědí, co dělají, a dělají to s radostí a plným nasazením, s citem pro míru v užité nadsázce či parodii - nejvýrazněji v situaci, kdy malý a celý v bílém oblečený Cynda odchází se staženou kapucí válčit s chřipkou za doprovodu velmi bojovného černošského spirituálu.

Představení divčí části téhož souboru „Nemocnice má ubřečená okna“ na motivy M. Lukešové je - aspoň pro mě - až příliš lyrické. Rada impresí z nemocničního prostředí, byť sdělených s obdivuhodnou noblesou a bezpochyby opřená o pravdivý vnitřní pocit všech zúčastněných, se odvíjí v plynulém, nevzrušivém toku, oživeném jen reálnou i snovou sekvencí velmi působivých máškar. Nadměrné jsou - aspoň pro mě - repetice motivu nemocničních chodeb, i když i tady dochází k souladu mezi pocitem, jednáním, výtvarným řešením a divákovými asociacemi.

Představitelství diváků naopak do značné míry blokuje scénická realizace dvou pohádek Pavla Šruta, zejména absurdní vyprávěnka o Pidiženušce: když ten velmi praštěný příběh čtu nebo slyším, mám svobodu představovat si ho po svém. V provedení ZUŠ z Pardubic dojde k jakési „jakoby“ materializaci, která mě neuspokojí, ale zablokuje volný tok mé vlastní představitelství, takže mi uniká nejen důvod, proč se tyhle povídky ocitly na jevišti, ale i smysl věci samé. A přitom obě děvčata, která kromě „Pidiženušky“ o něco šťastněji

předvedla „Niťáře ze Swaffhamu“, by byly jistě schopny výrazu a sdělení, kdyby realizovaly text, který po zdívalnění volá, místo aby se mu vzpíral.

Interpretace lidových her, zejména těch s náboženskou tematikou, je velmi obtížná: pokusit se o autentickou rekonstrukci je - zejména s dětmi - téměř nemožné, ironizovat jejich naivitu vzhledem k tématu zase nevhodné. Domnívám se, že nejpřirozenější motivací pro skupinu věřících dětí je učinit představení součástí velikonočních obřadů přímo v kostele. Při jevištní prezentaci „Lastiborské hry velikonoční“, jak jsme ji zhlédli v provedení souboru TY-JA-TR z Prahy 7, vystává problém motivace jako jeden z hlavních nejen pro neucelenost příběhu, který se zachoval ve zlomku, ale i pro užiti poněkud nesourodých prostředků (hudební a části i kostýmní řešení). Ne zcela přesvědčivě vyznělo - aspoň v ústecké repríze - opodstatněné předání rolí Ježíše, Majdalény a Jidáše menšími dětmi většími, protože neznatelně splynulo s předcházejícími sekvencemi. I navzdory těmto problémům však nelze souboru upřít slušnou úroveň mluvního projevu i vkusu.

Soubor LŠU z Děčína uvedl jednu z muzikantských drobníček Ilji Hurníka „Petrof a strážníci“ v dramatině Evy Kašparové

Dětský divadelní soubor HOP-HOP ZUŠ Ostrov / Nemocnice má ubřečená okna
Foto: archiv souboru

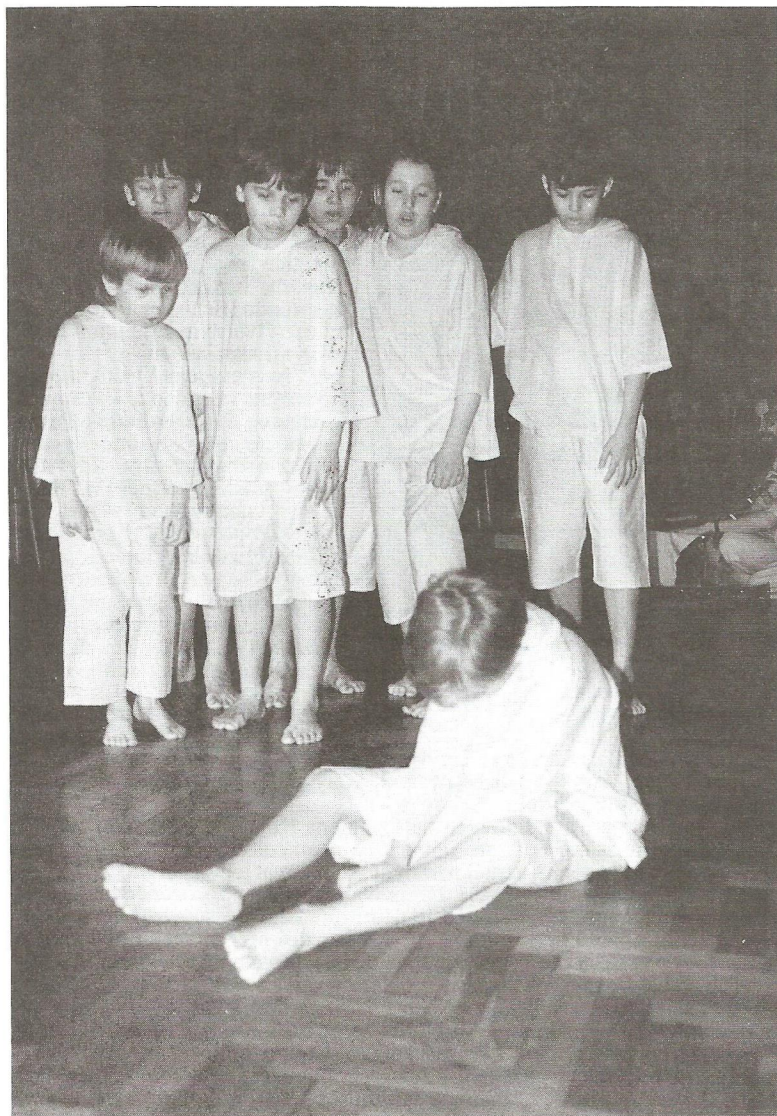
modelové hry konturují základní obrysy příběhu. Chlapecká část jejího souboru - (dívky tu spolupracují pouze na dotváření prostředí a zvukovém plánu inscenace) - sděluje závažný problém se zaujetím a temperamentem, nezbytně drastické situace řeší pomocí rytmizovaného rituálu. S tímto prostředkem je ovšem v rozporu realisticky popisné řešení některých situací, např. rozdělování ohně či závěrečná sekvence představení s málo přesvědčivým výkonem jediného dospělého a nadbytečnou proklamací. Vystoupení vyvolalo předpokládanou odlišnost názorů, nikoli však formou přímé konfrontace: zatímco v diskuzním klubu převládaly výtky zásadní povahy (absentování tématu, nezúčastněný projev dětí, nevhodnost a nepřiměřenost úkolu), v kuloárech se ozývaly nikoli ojedinělé hlasy těch, kteří představení - byť s výhradami - přijali se zájmem a vstřícným porozuměním.

O sdělení velkého, závažného tématu vědomě se střídavými úspěchy už po léta usiluje Alena Palarčíková, učitelka dramatického oboru ZUŠ Zerotín - Olomouc. Tentokrát sáhla po jednom z nejsilnějších příběhů v soudobé dětské literatuře - po „Ronje, dcery loupežníka“ Astrid Lindgrenové. Rezignaci na převedení této mnohohrstenaté novely v její úplnosti dala autorka inscenace naje-

a s písničkami a v režii Jany Štrbové. Anekdotický příběh, v němž konfrontace pravidel silničního provozu s muzikantskými zákonitostmi v humorné metafoře vyjadřuje potřebu vzájemného porozumění a tolerance nejen mezi klavíry a policajty, je pro jevištní zpracování až příliš křehoučký, ale díky sympatickému, přirozenému, v postavě nešťastného Petrofa až jímavému jevištnímu projevu děvčat a nápadité muzikantské i režijní invenci vedoucí souboru přijatelný. Jen těch písniček mohlo být možná o něco méně a dovednosti v pohybu na kolečkových bruslích víc, snad i vlastní rozuzlení mohlo vyznít určitěji, ale v celku jsme odcházeli z představení s pobavenými sympatiemi.

Recitační kolektivy uspěly především tehdy, zvolily-li si jako východisko epickou předlohu - snad s jedinou výjimkou: děčinský soubor Jany Štrbové upoutal scénickou montáží z veršů Jana Kašpara („Tulíráška“) a do omrzení opakovaných rodičovských banalit („Matky říkají největší ztřeštěnosti“, „Otcové říkají největší voloviny“). Problémy pubertálních děvčat se tak ocitly v konfrontaci s rodičovskými přívěskami, takže pořad „Směju se, pláču...“ byl vlastně jediným pásmem lyrických textů, které si divák dokázal vybavit ještě pár hodin po skončení nedělního odpoledního recitačního bloku. Ostatní představení - „O velrybě z Modrého moře“ (ZŠ v Prachovicích) či „Ahoj, vzduchu!“ (ZŠ Dolní Třebonín), které od bechyňské přehlídky, kde zaujalo živým dětským projevem, velmi uvadlo a zešedlo, mi záhy zahálila milosrdná mlha. Zdá se, že pásmíčka lyrických veršů, v nichž se mamě snažíme odhalit jak smysl a řád jejich kompozice, tak animace, nejsou - navzdory své zdánlivé snadnosti - optimálním východiskem hlavně pro soubory malých dětí, které je prezentují nejčastěji.

A tak z recitačních vystoupení zaujala především dvě - pohádka

Dětský divadelní soubor HOP-HOP ZUŠ Ostrov / Obrazy ze života acylpyrinků
Foto: Archiv souboru

„O třech husičkách, jak jely na svatbu“ Jana Vladislava, kterou tlumočily děti z Třebíče s chutí a vervou i scénickou nápaditostí, a Sakiho komediálně laděná „Nevhodná pohádka“ v provedení LSU z Uherského Hradiště. Obě představení přinesla důkaz o tom, že kolektivní přednes má šanci především tam, kde se interpretuje nosný, přehledný a zapamatovatelný příběh, kde u zrodu představení je konkrétní scénická představa a zřejmý důvod, proč příběh přenášet na jeviště, kde děti vědí, co a proč říkají v souvislosti s tím, jak jednají, a v jakém prostředí, okolnostech a vztazích se ocitají. To všechno si v případě Sakiho pohádky Hana Nemravová nejen uvědomila, ale byla schopná se svými dětmi i uskutečnit; a právě to se např. zcela nevyvedlo dvěma jistě šikovným dívkám z trutnovského souboru HEC v „Lakomé Barce.“ Abych se aspoň poněkud zorientovala, musela jsem si Werichovu pohádku znovu vybavit a přečíst, protože její komplikovanou zápletku trutnovské dívky spíš zamlžily, natož aby ji něčím svěbytným a osobitým obohatily.

Posledním recitačním vystoupením z těch celkem devatenácti přehlídkových představení byla Puškinova „Pohádka o rybáři a rybce“, převedená autorkou úpravy i inscenace Lucie Veličkové do prózy. Hopáček, dříve mladší bratr, nyní rovnocenný partner souboru Hop-Hop z Ostrova nad Ohří, zaujal vědomě a zkušeně pěstovanou a v interpretaci Puškinova textu uplatněnou kulturou mluvení i pohybového projevu, kontaktním jednáním i vybraným vkusem a nápaditostí své scénografie. Dívky v dlouhých bílých šatech, vzdáleně připomínajících sarafány, vytvářejí proměnlivé prostředí chýše, paláce i moře s pomocí lehoučké sítě, rybka je naznačena útržkem stříbrné síťoviny. Vše, čeho je tu použito, nese nějaký význam, čitelný a určitý při své proměnlivosti.

Patrně by bylo vhodné věnovat pozornost i představením tak říkajíc inspirativním, snad mi bude prominuto, že se omezím na poděkování všem, zejména dvěma z nich, která ke mně promluvila nejnaléhavěji:

děkuji svitavskému souboru C a jmenovitě Karlu Šefrnovi za „Bláhové pohádky“, které nás jemně a nevtravě upozorňují na sílu noblesní slušnosti a ohleduplné vzájemnosti;

a souboru C - DANCE Základní umělecké školy z Ústí nad Orlicí za jejich radostné tancování, za nímž je velmi mnoho velmi tvrdé práce.

A to by mělo být - myslím si - velice inspirativní pro soubory, jejich vedoucí, a vlastně pro nás pro všechny.

Zdena Josková

LOUTKÁŘSKÁ CHRUDIM 1996 PROGRAM

- Jitřenka Brno
M. Tůmová, J. Kámal - Sněhurka a sedm trpaslíků
- Dětský LS Blučina / L. Feldek - Šipková Ruženka
- Skřítek Jeseník / H. Tulisová - Tři pohádky se zvířátky
- V Boudě Plzeň / J. Brdecka - Žito a jeho ďábel
- Vozichet Jablonec nad Nisou
Vl. Vančura - Kubula a Kuba Kubíkula
- Říše loutek Praha / J. Čermáková - Červená Karkulka
- O Kulihráškově
- Poli Hradec Králové / J. Polehňa - Byl jednou jeden
- Opal Opava / I. Peřinová - Pohádky na draka
- Bífule ZUŠ Na Sřezině Hradec Králové
L. Smoček - Podivné odpoledne dr. Zvonka Burkeho
- Rámus Plzeň
G. Rodari, K. J. Erben, K. Čapek - Trilogie o pokladu
- Hrubín Nový Bor / J. Werich - Lakomá Barka
- Vavřinec Praha / P. Šrut - Duch Martina MacDonalda
- ZUŠ Žerotín Olomouc
- O. Wilde - ...Hrnc z látky pro toho, kdo tu hvězdu najde...
- Zdobňičan Vamberk
Vl. Špicnerová - Jak se Honza naučil bát
- Čmukaři Turnov
D. Weissová, J. Ipsér - Sedm trpaslíků a Sněhurka

Inspirativní představení hostujících souborů

- Hudradlo Zlín / Š. Zavřel, M. Slavík - Létající dědeček
- Piki Pezinok / K. Aulitisová - Když mama nije doma
- Vítkovo divadlo Hlučín
- D. Defoe, V. Marčík - Robinson Crusoe
- Studio dům Brno
E. Tálská - Svatbičky aneb Žonglování se smrtí
- Continuo Vodňany
D. Tesař - Balada strašlivá o Jakubu Krčínovi
- Kejkliř Praha / L. Richter - Stolečku, prostři se!

Na třista hlav občanů chrudimských a jejich dětí, především však hlav loutkářů různých míst Čech, Moravy a Slezska, shromážděných 1. července v podvečer před chrudimským divadlem Karla Pippicha, bylo i letos neklamným znamením toho, že začíná Loutkářská Chrudim. Polojubilejní 45. národní přehlídka amatérského loutkářství začala tradičně netradičně. Tentokrát se před zraků přihlížejících na schodech divadla škádli a osočovaly dvě kostýmované družiny - jedna královská a druhá šaškovská. Ty posléze vyhledaly své přívržence mezi přihlížejícími a označily si je buď královskou korunou nebo šaškovskou čapkou. Takto posílené družiny se chopily připraveného provazu, aby přetahováním rozhodly o tom, jaká 45. Loutkářská Chrudim bude, zda důstojná nebo bláznivá a komu bude mistostarostou města panem Řezníčkem předána moc nad městem po dobu trvání přehlídky, tj. od 1. do 6. července '96. Přetahovačku vyhráli bez velkých obtíží královští. Jak příznačné je to po věky rozložení sil, tak se toto přehlídkové předznamenání nestalo nikterak charakteristickým pro 45. Loutkářskou Chrudim. Ba, spíše opak byl skutečností, neboť na chrudimských jevištích nedominovaly závažné myšlenky a témata, nýbrž komediálně laděné inscenace.

45. Loutkářská Chrudim měla na programu 15 inscenací, vzešlých z krajových přehlídek a byla doplněna dalšími šesti inspirativními představeními, nepočítáme-li další divadelní představení, drobná vystoupení a mimodivadelní program v průběhu závěrečného dne přehlídky na loutkářské pouti. Po dvou předchozích ročnících, které avizovaly útlum loutkářského vzletu nad jiné druhy divadla, došlo letos k tomu, k čemu nutně dochází v každém lidském usilování a v každém čase, pokud není pocíťována potřeba reagovat na okolní dění. Došlo k tomu, že používané prostředky a technologie přinášející novou kvalitu, byly osvojeny či se minimálně staly rezervoárem cest a postupů, do kterého stačí sáhnout a dosíci jistého výsledku, jistého způsobu komunikace a tudíž jisté odezvy u diváckého auditoria, které má - tu více tu méně - shodné ladění, které přijalo - ať vědomě či nevědomě - dané prostředky a technologie jako normu. Potažmo došlo tudíž k jakémusi ustrnutí navzdory tomu, že se prostředky zdají nevyčerpatelné, že hranice tvořivosti jakoby neměla mezí, navzdory tomu, že se ono divácké auditorium transparentně ohlašuje jako názorově nejednotné, že zastánci „ortodoxního“ a moderního loutkářství nemají společnou řeč.

Před Chrudimí i na ní se říkalo, že se letos neurodilo. Ano, někdy se to stává a netřeba z toho nic usuzovat. Proberu-li se však minulými ročníky, mám důvod nevidět v této realitě náhodu, nýbrž důsledek běžného a zákonitého procesu, který si nedávno prožila i činohra a před ní hudební divadlo, který si, pokud se nemýlím, spolu s loutkáři u nás právě prožívá pantomima a pohybové divadlo. Není to ani špatně, ani dobře. Je to jen potřebná fáze k tomu, aby široká obec toho či onoho divadelního druhu došla k uvědomění toho, co ze svého kmenového arzenálu prostředků opustila ke své škodě ve jménu novosti a současné

toho, co z prostředků přejatých odjinud je sto účinně užívat a co by naopak ku svému prospěchu měla pominout.

Zdá se mi, že proces, o kterém je tu řeč, ozřejmila zcela zřetelně letos národní přehlídka v Chrudimi, ale i krajové přehlídky, které ji předcházely. U vědomí maximálního zjednodušení si dovoším označit, co se mi jeví jako největší překážky k překonání, překážky v cestě za komunikací a za zážitkem.

První a kardinální problém je dramaturgie

Nemám až tak na mysli tu její část, která spočívá ve volbě neotřelých titulů, ve schopnosti hledat, objevovat, zaujmout „právě dnes, právě tady a právě tak a ne jinak“. I když ani tato stránka dramaturgické činnosti nebyla, až na výjimky, u vzorku chrudimských inscenací upřednostněna. Sněhurka a sedm trpaslíků, Šípková Růženka, O slůněti, které si

Divadlo V BOUDĚ Plzeň / Žito a jeho ďábel

Foto: Ivo Mičkal

vybírá v jídle, O rozmazleném kůzleti, O třech prasátkách, Červená Karkulka, O Kulihráškovi, O Budulíkovi, O Perníkové Chaloupce, Pohádky na draka, Jak se Honza přestal bát, ale ani Kubula a Kuba Kubikula, Podivné odpoledne dr. Zvonka Burkeho či Lakomá Barka - tj. textové předlohy nesporných kvalit - nejsou bůhvíjaké dramaturgické objevy. Dramaturgicky hledajících bylo pramálo. S rezervou lze hovořit o pěti: LDS V Boudě Plzeň - Žito a jeho ďábel podle J. Brdečky, Rámus Plzeň - Trilogie o pokladu (G. Rodari, K. J. Erben, K. Capek), Vavřínek Praha -

Duch Martina MacDonalda podle P. Šruta, ZUŠ Žerotín Olomouc - ...Hrnc zlatu pro toho, kdo tu hvězdu najde... podle O. Wilde a konečně i svěbytné zpracování známé pohádky D. Weissou, J. Ipsere a souborem Čmukaři Turnov - Sedm trpaslíků a Sněhurka.

Loutkáři hrají především pro děti. Do hledišť usedá během času stále nové publikum. Bylo by chybou, kdyby se loutkářské soubory odvrátily od pokladnice pohádek. Jde však o to, jak tento literární odkaz zprostředkovat divákům prostředky divadla, tj. jak, zjednodušeně řečeno, nahradit vyprávění a popis vzájemným jednáním dramatických postav, jak tímto způsobem přehledně zveřejnit příběh, zjevné i skryté charakterové vlastnosti chování a usilování jeho postav, jak sdělit jeho myšlenkové poselství, jak to vše učinit, aby jevištní snažení neuvízlo v jakémsi pravděpodobném obtisku reality, ale aby se zrodil uspořádaný systém znaků tuto realitu schopný zprostředkovat publiku, aby se zrodilo ztvárnění skutečnosti prostředky umění. Pravda, je jen velice málo dramatizací pohádek, které by splňovaly tyto požadavky. Namnoze nezbývá, než to, že se o jevištní přepis pokouší inscenátoři vlastními silami. Leč, zdá se, jakoby jim chybělo základní povědomí o tom, co takové dílo vyžaduje a obnáší. Absence tohoto základního povědomí je patrná zjevně u těch, kdož vezmou jako základ k inscenování textovou předlohu, která trpí všemi možnými neduhy a k divadelnímu provedení je nezpůsobitelná. Kdyby byli sto nedostatečnost předlohy rozpoznat, ušetřili by si mnoho času a práce. Kdyby věnovali tento čas dramaturgické přípravě, došli by dozajista k uspokojivějším výsledkům. Na letošní Loutkářské Chrudimi (ale nejen na ní) se dal upozorovat ještě jiný problém, který má své kořeny v dramaturgické přípravě. Nejedna soubor si zvolil textovou předlohu, o jejichž uměleckých, potažmo dramatických kvalitách není pochyb. A přece se výsledek na jevišti s kvalitou předlohy minul. **Vančurův Kubla a Kuba Kubikula v provedení souboru Vozichet z Jablonce n. Nisou** jakoby ztratili do nejzácnejší - autorův jazyk. **Pohádky na draka, napsané renomovanou autorkou Naivního divadla v Liberci Ivou Peřinovou, se v inscenaci souboru Opal z Opavy** jeví jako velice problematické již v předloze. Inscenátoři jakoby rezignovali na skutečnost, že text byl připraven pro svěbytnou poetiku konkrétního souboru, že mají v rukou text z rodu pohádek na rubu po způsobu Josefa Lady. **Soubor BIFULE ZUŠ Na Střežině inscenoval s maňásky Smočkovo Podivné odpoledne dr. Zvonka Burkeho.** Dramaturgická rozvaha se, ve vztahu k tomu co mohou a nemohou maňásci, nejevila příliš rozvážná (pomíne-li zákonitost, která říká, že absurdita může naplno vyrůst z reálného základu, a tím může loutkové provedení disponovat jen velice obtížně). A konečně **O. Wilde, virtuózní vypravěč a básník, nešetřící symboly a podobenstvími v přetvoření souboru ZUŠ Žerotín v Olomouci (...Hrnc zlatu tomu, kdo tu hvězdu najde...).** Olomoučtí se zmocnili básnického textu pohádky Hvězděné dítě, plného symbolů a alegorických obrazů způsobem, který se je nesnaží vykládat, ale naopak zahlcovat dalšími, autora příliš nerespektujícími symboly. Vzniká tak uměleckoidní ambaláž, stavící na scénografických a zvukomalebných kliše, vzniká tzv. umělecké dusno a prázdno, navzdory zvolen-

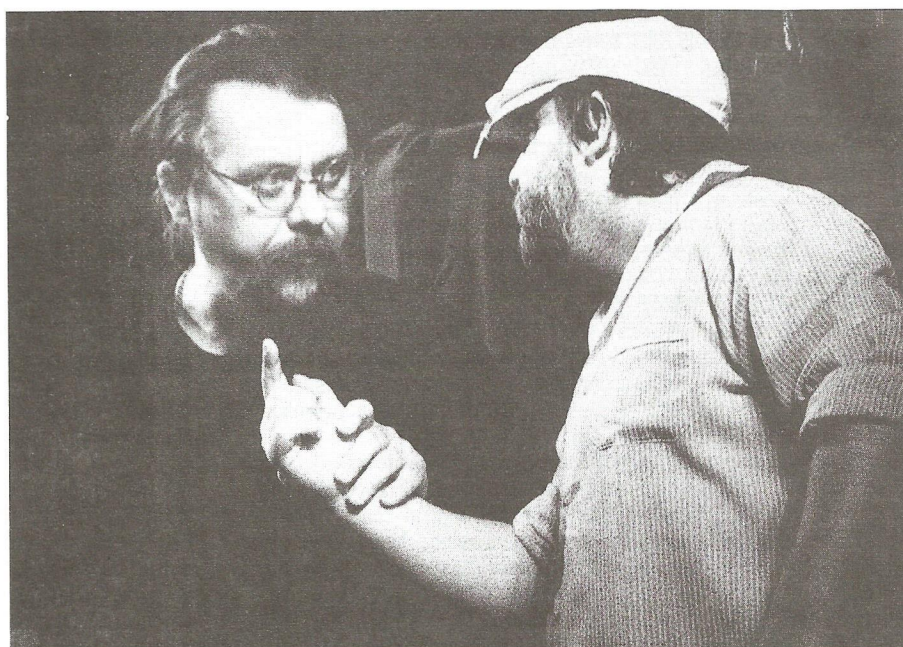

DS HRUBÍN Nový Bor / Lakomá Barka

Foto: Ivo Mičkal

né látce, která hovoří jasnou řečí o lidském srdci a lásce. Inscenátoři v uvedených příkladech byli patrně sto rozpoznat to, že mají v rukou kvalitní textové předlohy, avšak jejich další práce s textem se jeví jako ignorace předností toho kterého textového podkladu, jeho stylu, poetiky, zkrátka principů na nichž stojí a s nimiž padá. Zdá se, že kvalita byla rozpoznána, ale v čem tato kvalita spočívá, to již nikoliv. Stejně tak již nedošlo na uvědomění si úskalí té které předlohy, jež bude zapotřebí řešit v inscenační praxi. Až sem by měla dosáhnout dramaturgická příprava.

O nezvládnutém řečišti dramaturgické přípravy svědčila většina inscenací letošní Loutkářské Chrudimi. Již jen okrajově. **Brněnská Jitřenka zvolila Sněhurku a sedm trpaslíků autorů M. Tůmové a J. Kámala,** žánrově určenou jako muzikál. Inscenátoři se však zjevně nezabývali tím, zda předloha tento žánr umožňuje. Kdyby se tak stalo, museli bychom v hledišti být svědky alespoň základních znaků tohoto žánru, museli bychom

POLI Hradec Králové / Byl jednou jeden

Foto: Ivo Mičkal

vyčítit jeho „mateřštinu“ jako *conditio sine qua non*, tj. podmínku, bez které je žánrové naplnění nerealizovatelné. Jiný příklad absence dramaturgické práce poskytl **představení souboru Skřítek z Jeseníku (H. Tulisová - Tři pohádky se zvířátky)**. Inscenace je avizována pro děti od 3 - 4 let, ostatně prostředky jimiž se pracuje tomu odpovídají. Leč, divácká adresa je rozprostřena do mohutné šíře. Zatímco první pohádka o slůněti nachází adresáta v dospělých, neboť nastoluje vzor chování vychovatelů (jak to zařídít, aby slůně - dítě jedlo), druhá pohádka o kůzleti míří k dítěti (aby nebylo fracek), ale současně k dospělým (aby z dítěte fracka nepěstovali, protože to pak dopadne zle). Třetí pohádka o prasátkách je pak konečně pro avizovanou skupinu dětí.

Samostatnou kapitolou o tom, jak pracovat s textem, který je upovídaný a nadto poplatný době svého vzniku, jak jej upravovat, abychom vytvořili základ, o nějž se lze opřít při vlastním inscenování a nemuseli se pak trápit i se sdělováním základních dějových faktů, takovou kapitolu evokuje shlédnutí **inscenace hry J. Brdečky, nazvané souborem V Boudě z Plzně Žito a jeho ďábel**. Necht' se čtenář nehrozí, nic takového nyní následovat nebude, ostatně odborná literatura tohoto druhu z per povola-

mnohé na tomto poli vykonáno. Poněkud tíživěji se jeví řemeslná výbava v disciplíně, které říkáme divadelní režie. Tady nelze vymout ani vedoucí - režiséry kolektivů ZUŠ.

U mnoha představení nejenže se cosi díky režii nedaří, ale lze nabýt dojmu, že režie snad ani netuší, že existují prostředky, jimiž lze inscenaci strukturovat, jimiž lze poutat diváka v pozornosti, jimiž lze diváka vést k plnohodnotnému vnímání etc. Ždá se, jako by vymizely z rejstříku divadla pojmy dramatická situace, dramatická postava, průběžné jednání, významotvorné aranžmá, významový akcent, tempo, rytmus aj.

Které inscenace mne v Chrudimi zaujaly

Nebylo jich tentokrát mnoho a dle mého subjektivního soudu ani ty nejzdařilejší nedosáhly na pomyslném žebříčku umělecké kvality těch, které pamatujeme z loňska (Střípek Plzeň: I. Faitlová - Cikánské princezny, C. Švitavy: C. Saudburg - Bláhové pohádky). Myslím, že lze přesto hovořit o čtyřech inscenačních počinech, které vybočily a staly se, byť každý něčím jiným, zdrojem, nad nímž lze vést smysluplné debaty o umění.

Začnu tím nejproblematičtějším z oněch čtyř, o **inscenaci loutkářského souboru V Boudě z Plzně Žito a jeho ďábel**,

jehož textovou předlohu napsal na motivy výpravné hry J. Brdečky **Král a jeho Žito** režisér inscenace a autor scény Ivan Nešveda. Způsob vlády Václava IV., na jedné straně vyzdvihující zdravý duch prostého lidu a vynášející na výsluní bezvýznamného kejklíře, na straně druhé pak dávající z furianství všanc svou korunu v sázce s císařem Zikmundem, to je výchozí situace hry, která našinci připomíná mnohé z nedávného i současného dění okolo nás. Další peripetie hry (pomyslné zaprodání Žita ďáblu a záchrana koruny, nevděk Václavův, jeho prohlédnutí, pokus císařského kouzelníka Virgila o odstranění Václava prostřednictvím zaprodaného komořího, odhalení spiknutí Kašparem) jej jen utvrdí, že inscenátoři nesáhli po této látce náhodně, že jim jde o zobrazení toho, co se nás velice týká. Co že se nás týká zůstává však pro mnohé rébusem k domácímu řešení. Úctyhodná a v podstatě ojedinělá snaha nahlédnout kritickým okem společenskou realitu nedošla svého završení. Dilem bezpochyby proto, co jsem zmínil v pasáži o dramaturgii, dilem proto, co jsem zmínil v té následné o režii. Je to škoda. Už proto, že použití marionet pro zvolenou látku má své opodstatnění - jsou manipulovatelné a mohlo zde být leccos zprostředkováno přes

Foto: Ivo Mičkal

vztah loutkoherců k loutkám. Inscenace však ani s touto devizou nepracuje a ubírá se cestou vzbuzující iluzi. V ní je pak zaklet nejen jeden problém, např. obtížné zprostředkování jednání, pramenícího z vnitřních pohnutek. Ždá se, že mnohé bylo začato (pseudogotický portál rámuje scénu), leč nedomyšleno a nedotaženo. Kéž by se „Boudákům“ podařilo dotáhnout tu nelehkou divadelní káru dál, když se tak slibně pohnula.

Třetí den Loutkářské Chrudimi už už odezněl bez toho, aby srdce divadelníka mohlo opravdově plesat. Konečně, v jeho závěru, se ten příjemný pocit dostavil na **představení pánu Jiřího Polehni a Dobroslava Illicha, nazvaném Byl jednou jeden...** S minimem prostředků - paravanem, nezbytnými maňásky, dekoracemi a rekvizitami - sehráli tři známé pohádky (O Budulíkovi, O Perníkové chaloupce a O Červené Karkulce). Inscenovali je jako komentované představení dvou klaunů, z kterého číší nadhled, humor a vtip. Oba protagonisty divák pocítí jako partnery ve vzájemné souhře, v jejich vpravdě lidské existenci na jevišti a zároveň v jejich partnerském vztahu k publiku. Kvituje přitom, že se setkává s dvěma herecky vybavenými osobnostmi, které jsou sto zaujmout dětského i dospělého diváka. Je to dáno, kromě herecké a režijní erudice i tím, že přihlížíme představení, v němž se vše jakoby v té které chvíli právě rodí, ačkoliv si dodatečně (vzápětí) uvědomujeme jak jsou bravurně jednotlivé

ČMUKAŘI Turnov / Sedm trpaslíků a Sněhurka

ných je k dispozici v pražské ARTAMĚ (8 dílů Dramatiky pro děti a především Mýtus divadla pro děti od Aleny Urbanové). Pokud až potud nebylo některé z Chrudimských představení zmíněno, je to proto, že by bylo jen dalším příkladem téhož, v několika málo případech - asi ve třech - pak proto, že bylo dramaturgické přípravě učiněno zadost.

Druhým neméně tíživým problémem je řemeslo

Piši-li řemeslo, nemyslím tím nic pejorativního, nýbrž to, co je nutným předpokladem k tomu, aby vedle funkcí, směřujících dovnitř divadelního kolektivu, fungovaly i funkce směřující vně. Zkrátka, aby nastala potřebná komunikace mezi jevištěm a hledištěm. Nic platno, naše nejněmnější souznění s tématem, naše postoje a stanoviska k zobrazované skutečnosti nelze předat divákům bez nezbytného vybavení hereckého, loutkohereckého, režijního, scénografického, respektive hudebního či pěveckého. Letošní Loutkářská Chrudim, více než kdy předtím, obnažila problém řemeslné nevybavenosti velice zřetelně, a to ve všech jmenovaných složkách. Žel, tento problém se týká tu více - tu méně většiny souborů, které v Chrudimi vystoupily. Pokud jde o vybavenost hereckou či loutkohereckou není to žádná tragédie, neboť valná většina protagonistů byla mladistvého věku a je jen otázkou nabývání zkušeností a tudíž času, aby došla nutná erudice. Nelze pak nepřiznat, že zejména u souborů ZUŠ bylo již

situace a gagy načasovány. Ono pohazení divácké duše je tak dostatečné, že vás netrápí jisté zjemnění závěru pohádky (Ježibaba je např. omráčena lopatou, aby se probrala ze svých kanibalistických choutek či vlk je po nezbytné operaci k záchraně Karkulky a Babičky vypuštěn znovu do lesa), ani příliš tím, že z přehrášle vtipných nápadů a zcizujících komentářů jsou některé z jiného těsta a nestejné kvality.

Cinoherní soubor Hrubín z Nového Boru sáhl poprvé po loutkách ve své inscenaci Werichovy Lakomé Barky, zejména však sáhl oproti obvyklé po předloze nesporných kvalit. Vyplatilo se to. Byli jsme svědky hravého a chytrého humoru, korespondujícího s Werichovým textem, herecké vybavenosti početného souboru (s jakou jsme se na letošní Chrudimi setkali zřídka) a s poučenou režii Jaroslavy Horčíkové. Neméně výrazná a až na výjimky funkční byla výtvarná stránka inscenace, včetně zdařilých atypických loutek s kaširovanými hlavami, které díky náznaku oblečení bylo možné navlékat na těla loutkoherců. „Konečně výtvarný znak!“, zaržal Pavel Kalfus, člen poroty, při diskusi o inscenaci. S loutkami, přesněji s prací s loutkou nemají novoborští dostatečnou zkušenost a v tom lze sledovat i rezervy jejich inscenace. Přes to, že schopnost hravosti je na divadle obvykle ceněna jako sůl v notoricky známé pohádce, měl jsem z chrudimského představení souboru Hrubín pocit jemné přesolenosti. Ne pokud jde o princip, ale o míru v těch sekvencích inscenace, kdy se protagonisté ujímají role jakéhosi kolektivního vypravěče, zprostředkovávajícího epický part, respektive zejména tehdy, kdy je tento part s „nadhledem“ komentován. V tomto smyslu je mnoho nadbytečného již v expozici hry. Nesporně zdařilé inscenaci by dozajista prospěla úvaha nad řešením učitelovy početné rodiny tak, aby nedocházelo k významovému posunu oproti předloze, stejně tak úvaha nad stávající absencí pytlů, v nichž je manipulováno zaměnitelně s Barkou a kolouchem. Možná, že nejde až tak o početnost dětí či použití pytlů, ale o zprostředkování oné početnosti i bez dalších loutek a podobně o zprostředkování důvodu proč tak důležitá rekvizita chybí.

Čtvrtým, kvalitou vybočujícím inscenačním počinem byla **autorská adaptace pohádky z nejznámějších souboru Čmukaři z Turnova. Nestoří tohoto souboru - Daniela Weissová a Jaroslav Ipser - napsali a spolu se svými kolegy vytvořili inscenaci nazvanou Sedm trpaslíků a Sněhurka**. Již název napovídá, o koho v této hře půjde především. Ano, onen známý příběh o krásné Sněhurce a na její krásu žárlící Královně - maceše je tu nahlížen prizmatem snaživých trpaslíků, kutajících jámy - pasti různých kalibrů na zlou královnu. Když se v tomto jejich snažení něco poláme, mají oporu v moudré knize, z které se dočtou vždy to správné řešení. Sněhurka je tu pouze komplikací, něčím, co jim narušuje zažitý životní rytmus. Nakonec i všechny komplikace se Sněhurkou vyřeší pomocí moudré knihy a dovedou hru ke kýženému happy endu, aby mohli páchat další dobré skutky. Čmukaři opět neklamali, a to jak v nevšedním a zpřítomňujícím pohledu na známou látku, tak

v jeho jevištní realizaci. Pomocí maňásků (trpaslíci) a manekýnů (aristokratické figury), účelného scénografického řešení rozehráli příběh, neztrácející nic z obsahu původní předlohy. Představení sršelo originálními nápady, humorem a vtipem, bylo přímo školní ukázkou práce s divadelním znakem a zkratkou, včetně schopnosti načasovat a nechat zaznít naplno připravený gag. Nevím, zda mne nemýlí kontext, v kterém jsem inscenaci viděl. Každopádně jsem měl v Chrudimi pocit, že se divadelní potence Čmukařů nevyčerpala. Naopak, že jsou sto zvládnout prostředky své poetiky i rozměrnější celek, a že

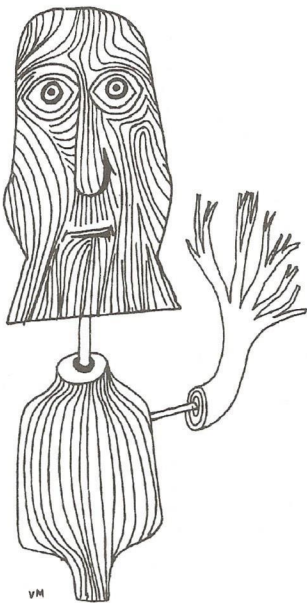

chybí jen docela málo k tomu, abych pro gejzír překvapivých nápadů a gagů nepřestal přemýšlet o hlubším obsahu toho, co je mi z jeviště sdělováno. To je také to jediné, co mi tu nehraje. Chtějí mi říci něco navíc? Je to opravdu obraz nenechavých bojovníků proti zlu, vytvářejících pasti a nevnímajících nic kolem, ani to, že je potkalo cosi, co by jejich nezávidnihodné dílo mohlo ukončit, a že by se mohli věnovat čemusi prospěšnějšímu? Inscenace je tak exponována a do jisté chvíle i budována. Finále pro mne však v tomto smyslu již tak zřetelné není, vlastně si ani nejsem tak docela jistý poslední větou souvětlí, kterým jsem výše uzavřel popis příběhu. Pokud Čmukaři nechťeli nic navíc, omlouvám se jim i čtenářům za zbytečné řádky. Je to pak moje chyba. Je-li tomu naopak, bylo by škoda s tím něco neudělat.

Loutkářská Chrudim byla studnicí poznání

Divadelní představení, to je jen část celku národní přehlídky amatérského loutkářství. Její neodmyslitelnou součástí jsou diskuse k inscenacím, tematicky zaměřené semináře a dílny, rodinné a dětské semináře a další příležitosti k rozšíření divadelních znalostí a zkušeností. I letošní ročník přehlídky přinesl bohatou nabídku vzdělávacích příležitostí. Na 180 seminaristů se přihlásilo do 9 avizovaných seminářů a dílen.

Hlas - prostor - dialog, tak se předznamenal první z nich. Pod vedením **Jany Procházkové** se jeho posluchači věnovali hlasové výchově, prostorovému citění a dialogickému jednání. **Výtvarný seminář** vedli členové hradeckého Draku **Marek Zákostelecký** a **Jiří Zmítka**. Začátečníci mladí věkem měli možnost seznámit se se základy loutkového divadla v semináři **Daniely Weissové**, nazvaném **Uděláme si divadlo**. Se svými zkušenostmi s převodem dětské literatury na jeviště bez prostřednictví předem napsané dramatizace se v dílně nesoucí název **Dětská literatura na jevišti**, podělil herec a režisér plzeňské Alf, **Vladimír Čada**. Členové divadla Continuo - **Pavel a Helena Štouračovi**, **Dominik Tesař** a **Jan Brůček** - hledali se svými svěření impulsy a možnosti hereckého výrazu prostřednictvím improvizací vycházejících z přírodních zdrojů. Jejich dílna nesla poetický název **Povídání s vodou**. Literaturou jako východiskem pro autorský scénář a pro jeho divadelní tvarování se zabýval seminář **Od literatury k dramatickému tvaru**, vedený **PaedDr. Františkem Zborníkem**. Na konkrétních námě-

tech a textech účastníků pracoval seminář **Od nápadu k inscenaci**, jeho lektorem byl **Luděk Richter**. Na malých rodinných představeních pracoval, ponoukán **Jiřím Pokorným**, **Rodinný seminář**. Ani letos nechyběl **Dětský seminář**, určený dětem rodičů zapojených do dění přehlídky. Děti bylo tolik, že z něj musely být vytvořeny semináře dva. První vedla **Olga Zelenková** a druhý **Markéta Mrzenová s Milenou Matějčkovou**. V péči jmenovaných studentek dramatické výchovy v něm děti formou dramatických her a cvičení získávaly hlubší vztah k divadlu.

Zatímco dopoledne patřila práci v seminářích a dílnách, odpoledne byla vyhrazena **společným diskusím o inscenacích**. Byly vedeny odbornou porotou čistě mužského obsazení: **Pavlem Kalfusem, Luděkem Richterem, Mirkem Slavíkem, Pavlem Štouračem a dr. Františkem Zborníkem**.

Během přehlídky se Jiřina Lhotská a Olga Strnadová věnovaly výzkumu dětského vnímání divadla. Loutkářství bylo předmětem výstav v divadle Karla Pippicha a v muzeu loutkářských kultur. Inspiraci loutkářům umožnila další představení amatérských i profesionálních souborů, a to jak ve večerních hodinách každého jednoho dne přehlídky, tak na závěrečné loutkářské pouti. Vycházelo velice pěkný zpravodaj přehlídky nově nazvaný **Divahadlo revue**, jehož redakčními tahouny byli Petra Kosová a František Kaska. Byla vydána programová brožura, rozšířená o almanach, mapující posledních pět ročníků přehlídky.

45. Loutkářská Chrudim, a to přesto že nepřinesla mnoho vpravdě tvořivých počínů inscenačních, které by mohly být pozitivní inspirací, byla přehlídkou velice zdařilou a smysluplnou. I v letech neúrody a ne-li právě tehdy nejvíce, je dobré mít přehled o tom, co se urodilo. Kromě toho spočívá nedocenitelný význam každé přehlídky v mimořádné příležitosti k buzení zájmu o obor, kterým se zabývá, v neposlední řadě pak v mimořádné příležitosti vzdělávací. K naplnění tohoto smyslu došlo v Chrudimi měrou vrchovatou. Věřme, že v amatérském loutkářství, podobně jako v pohádkách - jen inverzně, hraje významnou roli princip třech opakování. Věřme, že po třech letech sestupné úrovně inscenačních výsledků bylo dosaženo „vrcholu“ a těšme se na obrát v letech následných.

Milan Strotzer

Slovo odborné poroty na závěr 45. Loutkářské Chrudimi

Maratón představení, seminářů, porotování a diskusí je letos za námi. Úkolem poroty je vedle hodnocení jednotlivých inscenací, ocenění jejich vynikajících složek a jednotlivých výkonů i také stručné shrnutí viděného jako celku. Toto shrnutí si nečiní ambice být vyčerpávajícím výkladem tendencí a obecných trendů, k tomu schází větší časový odstup i čas sám, neboť i hodinky porotců běžely v uplynulých dnech zběsile. Přesto si dovoluujeme některé charakteristiky letošního ročníku předložit:

Zkušenějším návštěvníkům jistě neunikla letošní absence špičkových a zkušených souborů, jimiž jsme byli zvyklí tleskat v minulosti, např. C Svitavy či Střípek z Plzně. Ze stálíc se tu vlastně představili jen Čmukaři a snad sem můžeme počítat i Poli z Hradce Králové. Není to však do-
zajista jediný důvod, proč se na letošní přehlídce v oficiálním programu vlastně neobjevila špičková inscenace v absolutní smyslu. Čmukaři, Poli, Bouda předvedli pozoruhodné výsledky své práce, vady na jejich kráse

ovšem nešlo přehlédnout. Další soubory prokázaly tu snahu o upřímné sdělení tématu (Rámus Plzeň, LŠU Žerotín), tu úspěšné zvládnutí některé divadelní složky, jiné pak jen rutinu a zvyk hrát divadlo, aniž by si s komunikací s diváky dělaly větší starosti. Proto letošní Chrudim divadelně rozhodně nenadchla. O některých možných důvodech jsou následující poznámky:

Zarámování vlastního divadelního příběhu (např. pohádky) se stalo letošním nechtěným hitem. Jako by soubory nedůvěřovaly síle sdělení, které je v pohádkách obsaženo, předstupují před diváky, aby jim nejprve cosi vysvětlili. To cosi bývá často jen nič neříkající vatou (Tři pohádky se zvířátky, představení Říše loutek), snad jen Poli nabídlo svým rámcem inscenační klíč.

Ačkoli jsme na loutkářské přehlídce, převažuje kupodivu sdělení slovem. Jistě to souvisí i s absencí velkého výtvarného gesta. V inscenacích sledujeme opakování již viděných výtvarných postupů a letos se tu neudálo nic, co by výtvarné chápání loutkového divadla posunulo dál. Určitě to patří k největším našim dluhům.

Do výkladní skříně této přehlídky jistě nebude umístěna ani kvalitní práce s loutkou. Čestnou výjimkou jsou ovšem loutkoherci Boudy, LŠU Žerotín a oba klauni z Poli.

Nejsilnější rozpaky sklidily ty soubory, na jejichž práci nesnadno vystopovat důvody hrát divadlo ze své vnitřní potřeby, rozhořčení dokonce ty spolky, jejichž práci charakterizovalo předstírání, zvláště tam, kde adresáty, alespoň to tak bylo deklarováno, byly děti. Podceňování dětského diváka, rezignace na získání zpětné vazby se stalo zlým duchem této přehlídky.

Inscenace letošní Loutkářské Chrudimi tedy neoslňovaly. Tvořily však jen jednu část zdejších divadelních aktivit. Neúnavná práce v seminářích, chuť se dovědět a vyzkoušet si vyrovnává do značné míry celkový dojem a plní jej přece jen jistou nadějí.

Odborná porota udělila tyto

Ceny 45. Loutkářské Chrudimi

• Divadlu Poli Hradec Králové

za tvůrčí přístup k inscenaci klasické pohádky Byl jednou jeden

• Souboru Divadla V Boudě

za kvalitní příspěvek k udržování marionetářských tradic

v inscenaci Žito a jeho d'ábel

• Souboru Čmukaři Turnov

za inspirativní komediální herectví v inscenaci Sedm trpaslíků a Sněhurka

• Souboru ZUŠ Žerotín Olomouc

za využití scénografických prvků v herecké práci v inscenaci ...Hrnec zlata pro toho, kdo tu hvězdu najde...

• Souboru Rámus Plzeň

za hudební složku inscenace Trilogie o pokladu

• Kateřině Baranovské

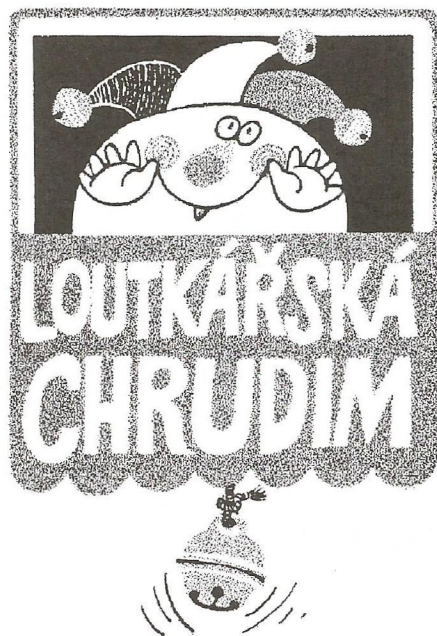
za výtvarné řešení loutek v inscenaci Lakomá Barka

• Dobroslavu Illichovi

za herecký výkon v inscenaci Byl jednou jeden

• Jiřímu Polehňovi

za herecký výkon v inscenaci Byl jednou jeden

Prostě Prostějov

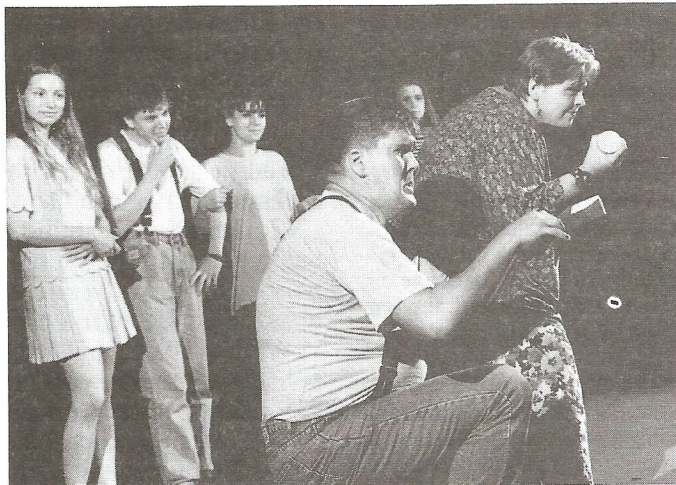
Prostě Prostějov. Po devětatřicáté. Poezie. Próza. Texty. Setkání. Základní souřadnice festivalu, který nese jméno básníka, co měl rád věci, „ty mlčenlivé soudruhy...“. Lidé, kteří přijížděli, přijíždějí a určitě budou i nadále přijíždět do Prahy Haně, jak se Prostějovu přezdívalo pro jeho konfekční průmysl, musí mít především rádi poezii. Ve všech podobách, skupenstvích a baleních. Letos se jich sjelo dost. Sólových recitátorů, členů souborů divadel poezie, porotců, hostů, novinářů. Kulturní klub DUHA, Městské divadlo, prostějovské hospody, parky i náměstí jim byly po ty čtyři dny vřelým domovem.

Stejně jako vloni i letos se potvrdila stoupající úroveň sólistů, dramaturgická objektivnost i připravenost. Zejména nejmladší první kategorie potvrdila, že se vloni nejednalo o náhodu. Divadla poezie proti tomu ani letos nepřivezla do Prostějova výraznou a vyhraněnou inscenaci, která by, řečeno slovy Jana Roubala, nabídla „scénický ekvivalent básnického textu“. To však neznamená, že by se letos od 19. do 22. června nebylo na co dívat.

Začneme však nejdříve sólisty. Přijelo jich asi padesát. Nejpochybnější byla již zmíněná první kategorie, což je slibné a nadějně nejen pro její interpretační kvality, ale zejména proto, že se po jistém propadu zájmu o přednes před několika lety začíná znovu objevovat řada zajímavých nových jmen (Jakub Doubrava, Petra Kocmanová, Monika Kováčová). Mezi zvolenými autory výrazně dominuje česká literatura, zejména autoři 20. století (Halas, Holub, Wernisch, Kainar). Z cizích autorů se mezi tradičními stálci (Prévert, Jeffers, Apollinaire) objevila i novější jména (Bukowski, Fulghum, Ostajien) a na WP překvapivě zcela poprvé Poezie Johna Updikea. Laureátem první kategorie se stal Jakub Doubrava z Českých Budějovic, který patřil mezi oceněné již loni. Zaujal překvapivě vyzrálou interpretaci Kainarovy „Malé půlnoční hudby“. Dále porota první kategorie udělila pět čestných uznání - Monice Kováčové, Petře Věšínové, Marcele Máchové, Jaroslavu Masopustové a Petře Kocmanové.

Druhé kategorii dominovaly výkony Kamily Drtilové a Petry Nenadálkové. Kamila Drtilová potvrdila již několikrát, nejen na Wolkrově Prostějově, ale také třeba na Poděbradských dnech poezie svůj hluboký zájem a pochopení zejména pro texty Františka Halase a Jana Zahradníčka. Petra Nenadálková z Českých Budějovic zaujala sugestivním přednesem textu E. B. Browningové „Láska“. Mezi oceněnými ve druhé kategorii musíme jmenovat ještě Evu Waskovou, Kristýnu Chalupskou a Dominiku Špalkovou.

Poslední, třetí kategorie je přece jen poněkud specifická. Většinou jsou mezi těmito interprety několikanásobní laureáti WP, lidé, kteří se přednesu věnují vedle svého, mnohdy velmi náročného povolání. Jejich podmínky a možnosti práce na textu jsou přece jen výrazně odlišné od studentů středních škol, kteří dominují v předchozích dvou kategoriích. O to větším zážitkem bývá slyšet doktora medicíny Stanislava Rubáše (nezaměňovat s exministrem zdravotnictví!), který se letošního ročníku bohužel nezúčastnil. Nebo lesního inženýra Dušana Utínka z Moravského Krumlova, který se spolu s Janou Holečkovou z Prahy stal laureátem III. kategorie. Setkání s těmito interprety bývají opravdu zážitkem,

TVŮRČÍ SKUPINA ... a jiní čtvernožci Divadélka Jesličky ZUŠ Na Střezině Hradec Králové / J. Vodňanský - Co chít od života
Foto: Bob Pacholík

nací jednak velmi dobrou interpretační úroveň, zároveň také soustavnější zájem o nonsensovou literaturu. Představení s názvem „O nich a o Alence“ traktovalo známý příběh formou volného sledu obrazů s výrazným hudebněpěveckým akcentem. Sympatická byla základní poloha „večírku bez rodičů“ i kolektivní souhra. Nejvážnější výhradou, která padla v diskusi se souborem, byla záměrná a vědomá rezignace na hlubší a mnohovýznamovější přesah Carrollovy předlohy ve jméno pouhého nonsensu.

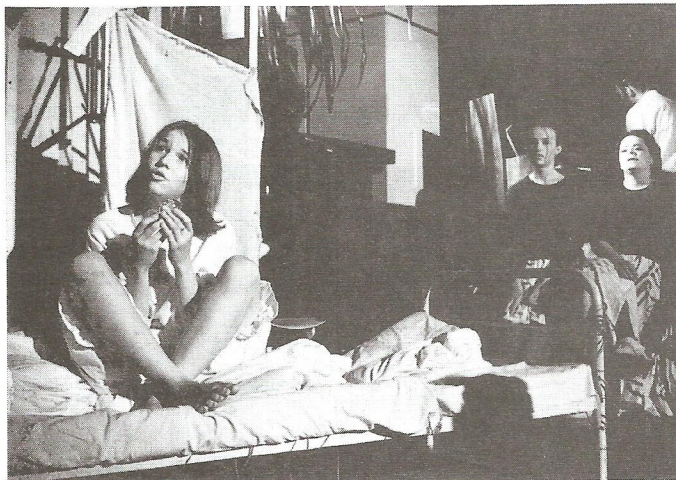
Čestné uznání udělila porota souboru BUĎ ANEBO z Karlových Varů za pásmo textů Diany di Prima „Jedna v šatech druhá nahá“. Označení pásmo je zde skutečně na místě, neboť básně této beatnické autorky byly pojednány a uchopeny více interpretačně než scénicky. Tato skutečnost však nic nemění na tom, že se jednalo o jeden z nejsympatičtějších zážitků letošního festivalu.

Druhým karlovarským souborem bylo divadélko ZNOVU „JEN TAK“ - KAPSA, které překvapilo ambiciózním nastudováním málo známého dramatu Jaroslava Vrchlického „Mythus Eloa“. Překvapivá volba textu však narážela na poněkud statické a konzervativní uchopení. V každém případě však prokázalo velké zaujetí zvoleným tématem i nezanedbatelné herecké schopnosti.

Ke stálícím nejen WP patří v posledních letech JESLICKY z Hradce Králové. Nechyběly ani tentokrát. Tvůrčí skupina „...a jiní čtvernožci...“, této rozvětvené a hyperaktivní scény připravila texty Jana Vodňanského, uváděné pod názvem „Co chít od života“. Představení nepostrádalo řadu půvabných a vtipných řešení dnes již mnohdy zlidovělých poetických hříček, ve svém celku však nedokázalo nabídnout výraznější klíč k autorovi, jehož rýmy (zde záměrně zbaveny Skoumalovy hudby) zůstaly náhle poněkud problematické.

Poslední dva soutěžící soubory SUMUŠ z Prahy a kolektiv ZUŠ z Českých Budějovic spojovala nejen středověká stylizace kostýmů, ale také jakási rozpačitost festivalového publika. Zkušený pražský soubor přivezl montáž povytce životopisnou „prvního z proklatců“ - Françoise Villona. Budějovičtí nabídli pásmo z textů Karla Siktance s názvem „Pámbu ještě neumřel aneb Tanec smrti“.

Kromě soutěžní části má tento poetický festival samozřejmě celou řadu doprovodných akcí. Kromě inspirativních představení, která letos přivezlo Dejvické divadlo - Divadlo na voru, D - dílna Studia Dům z Brna a ostravská Komorní scéna Aréna, se

Soubor Dohráli jsme ZUŠ Uherské Hradiště / O nich a o Alence podle L. Carrolla
Foto: Bob Pacholík

vé rozevřičky i tradiční poetický jarmark, který však byl tentokrát spíše symbolický díky ukrutné zimě a zarputilému dešti.

Na závěr bych se chtěl zmínit o jedné akci letošního Wolkrova Prostějova, která ač poněkud utajena, zamenala pro zúčastněné intenzivní zážitek. V ateliéru prostějovského fotografa Boba Pacholika konalo se u příležitosti 20. výročí legendární inscenace J. Roubala „Písně vrbového proutku“ její malé připomenutí. Dřevěná miska s nanuky, slunce dopadající šikmo na podlahu střešním oknem a především sugestivní síla eskymácké poezie učinila z tohoto marginálního setkání zážitek. Zážitek a důkaz toho, že poezie stejně jako jiné aktivní materiály má neuvěřitelně dlouhý poločas rozpadu a vyzařuje, zasahuje, poznamenává i po mnoha letech....

Prostě Prostějov.

Radovan Lipus

Studenti filozofických a pedagogických fakult na 40. Šrámkově Sobotce

Jubilejní setkání studentů, pedagogů, knihovníků a hostů v Sobotce se konalo tradičně v prvním prázdninovém týdnu za netradičně deštivého počasí na téma **Mateřština a doba**.

Bohatý program má společného jmenovatele, kterým je péče o čistotu mateřského jazyka, který je zvýrazněn v každoročně se měnícím tématu. K němu se váží především dopolední přednášky bohemistů, literárních historiků a vysokoškolských pedagogů. Mezi přednášky byl letos zařazen program Mateřština na skřipci, ve kterém besedoval kolektiv překladatelů za vedení **Richarda Podaného** o úrovni překladů z anglického jazyka. Mladí překladatelé často rozesmáli sál nesmyslnými větami. Šlo však o velmi smutnou skutečnost usvědčující některé překladatele o pokleslosti jejich mateřského jazyka. Jak lze naopak využít výrazové bohatosti češtiny v překladu dokázali **Libor a Milan Dvořákové** ve večerním programu Kdyby nechtěli, tak by nedali, z textů Sergeje Dvlatova a Alexandra Galiče. Jejich vystoupení patřilo již na minulou Šrámkově Sobotce k nejúspěšnějším. I tentokrát byl tento večer velkým a hodnotným zážitkem.

Sobotka se mohla pochlubit zrenovovaným chrámem Sv. Máří Magdaleny. Využil jej smíšený pěvecký sbor Janáček z Jablonce nad Nisou k provedení Slavnostní mše Charlese Gounoda s velkým úspěchem.

Již léta Šrámkovu Sobotku zahajují neoficiálně studenti. Přijíždějí první, aby využili času pro práci v Dílně uměleckého přednesu, připravenou IPOS ARTAMA v Praze ve spolupráci s fakultami. Její program byl koncipován s ohledem na dopolední přednášky, které studenti navštěvují. V posledních letech vzrostl zájem studentů o práci v Dílně na téměř dvojnásobek a jejich příprava je daleko pečlivější.

V sobotu se studenti představili ve Šrámkově domě se svými texty lektorům. Nabídka byla velmi pestrá a vynalézavá. Například téma Šrámkovy Sobotky Mateřština a doba v humorném i vážném ladění, v poezii i próze dnes již klasických autorů, ale i mladší literární generace. Někteří účastníci předložili pro práci v Dílně i tři texty. Problémy se týkaly zejména dikce. Paní **Lenka Fišerová** z pražské DAMU, která vedla hlasové rozevřičky a poradnu, měla poznámek plný notes a práce na tři dílny. Na textech ve skupinách pracovali se studenty osvědčení lektori **Hana Kofránková, Aleš Vrzák, PhDr. Ivan Němec a Libor Vacek**. Se soubory na jejich vystoupení pracoval **Radovan Lipus**.

Skupiny zaměnily zahrady a parky za vnitřní prostory. Ale i tak byla práce velmi intenzivní. I studenti, kteří se opozdili ze studijních důvodů, dokázali texty připravit do podoby vystoupení. Podobně pracovaly i soubory, ze kterých dva se představily úspěšně publiku. Třetí bude mít premiéru na oslavách fakulty. Zvlášť vydařené bylo představení studentů z PgF v Opavě z textů Chr. Morgensterna v kolejišti soboteckého nádraží.

Proměna textů v recitační vystoupení po třech dnech práce se projevila na čtvrtčním defilé recitátorů. Z 27 vystoupení bylo vybráno 11 k prezentaci na Večeru fakult, a to nejen z hlediska recitačního výkonu, ale i koncepce programu. **Večer fakult** je v Sobotce vždy očekáván s určitou zvědavostí. Studenti ani letos nezklamali. Iva Mítková večer otevřela textem Jaroslava Žáka Brána jazyků, který se nejvíce vázal k letošnímu tématu. Do humorné části večera pak vhodně zapadl Burčák Petra Placáka Miroslavy Vávrové. Velký úspěch sklídil Michal Novotný

s úryvkem z knihy Ach jó Roberta Fulghuma s názvem Popelka. Zkušená recitátorka Kamila Drtilová vybrala pro program 6. zpěv z Písně o Viktorce Jaroslava Seiferta v proměnlivé dynamice a autorově zpěvnosti. Vyvrcholením programu byl obdivuhodný výkon Davida Kročí v nesnadném textu Václava Renče Prolog Sabatu. Vystoupení studentů doplnil zhudebněnými básnickými texty pan Jiří Šlupka Svěrák a v režii Hany Kofránkové nechyběla večer ani studentská recese. Druhá polovina večera byla plně věnována Janu Skácelovi. V novém scénáři účinkovala jeho autorka Hana Kofránková za hudební a interpretační spolupráce Jiřího Šlupky Svěráka. Celý večer byl jedním z velkých uměleckých zážitků 40. Šrámkovy Sobotky.

Třebaže Sobotecký třeshňový jarmark poznamenal dešť, na Doktorskou pohádku Karla Čapka se usmálo slunce a mohla být tradičně uvedena v zahradě Šrámkova domu, třebaže blátivé.

Mnoho pamětníků Šrámkových Sobotek tvrdí, že kdo sem jednou přijede, musí se vrátit. Po letošní Dílně uměleckého přednesu to zájem studentů potvrdil.

Jana Štefánková

Venkovské soubory = kvalita

Nebude mnoho divadelních soutěžních přehlídek, které svou tradici počítají na čtvrt století jako **Zlutičské divadelní léto**. Nepočítáme-li ovšem hronovskou přehlídku, která pamatuje ještě Aloise Jiráska. Zasluhou západočeského oblastního výboru SČDO spolu s OÚ a DK ve Zlutičích se tu koná každoroční přehlídka venkovských divadelních souborů. Má mnoho příznivců a dobrovolných pomocníků. Když před mnoha lety Svaz družstevních rolníků, neřkuli přímo Libuše Erbošová, obrátil(a) pozornost na samostatnou soutěž venkovských (pův. vesnických) souborů, bylo to, tuším, především proto, aby soubory měly šanci na postup, aby se prosadily vedle zavedených a vybavených souborů městských. **Největším zadostiučiněním může dnes být fakt, že se výsledky práce venkovských a městských souborů vyrovnávají. Západočeská přehlídka ve Zlutičích to dosvědčuje. Přinesla letos 5 představení, z toho 1 pro děti.** Soubory sem nepřišly náhodou: služebně nejmladší (Palcěk z Horního Slavkova) je na přehlídce podruhé; domácí soubor (počítám-li dobře) už tu soutěžil 10x, horšovotýnská a radniční ochotníci mají po 7 účastech. Je to tedy přehlídka soustavné a cílevědomé práce.

V dramaturgickém výběru snadno objevíme 2 tituly, ne-li přímo experimentální, pak alespoň atypického stříhu. Slavkovská děvčata si vybrala hru (P. Polák: Cervená Karkulka), varírující známý pohádkový motiv a skládající příběh před očima diváků a s jejich pomocí. Domácí volili hru (Ch. Giudicelli: Premiéra mladí) pro dvě představitelky a nespočet různých prostředí. Obě předlohy stojí a padají s tím, jak jsou akcí a fantazií naplněny jejich možnosti, jejich nabídka možností. Tři zbývající tituly lze považovat při dobré vůli za repertoárové „tutovky“: Labiche+V+W: Slamený klobouk, G. Feydeau: Dámský krejčí, N. R. Nash: Obchodník s deštěm. Jistě: všechny tři mají šanci na divákův zájem, ale nerealizují se snad proto snáze nebo dokonce lehce. Ať už byl konečný výsledek lepší nebo slabší, všechny soubory musely řádně napnout síly, aby se se svou předlohou porvaly. A taky to viditelně udělaly.

Jakási smůla provázela do Zlutič horšovotýnské Feydeau. Soubor už vícekrát prokázal svoje schopnosti v konverzačním repertoáru, který herecky není právě nejsnazší. Tentokrát šlo, pravda, o trochu archaičtější hru, ale nikoli chudší na zápletky a nečekané situace. Zvláštní bylo, že v představení jako by všechno bylo na svém místě, herci rozuměli příběhu i svým rolím, ale půvab zdvojení smyslu řečeného a smyslu miněného nebo jednání s partnerem, jehož smysl nesmí pochopit svědek, to všechno nějak ztěžko, ztratilo tempo, lehkost a švih. Diváci minulého představení a herci sami inscenaci nepoznávali. Škoda. Tím spíše, že přese všechno nedostatek schopnosti rozesmát publikum, bylo na představení vidět, kolik práce bylo do něj vloženo.

Také hornoslavkovský Palcěk nesklidil tolik, kolik v dobré víře zasil. Tady ale leží něco viny na interpretkách a režisérkách zároveň. Po loňském příběhu, který působil lehce a jakoby improvizovaně, letos zbytněly svoji maňáskovou scénu, důkladně a do posledního detailu vše připravily... jenže tím se rozešly s předlohou. „Vážná“ hra hereček i loutek náhle nebyla v souladu s hraním Sl, které předpokládá předloha. Podaří-li se trochu uvolnit způsob hry a trochu také ještě povolit uzdu fantazii, vše se může vrátit do správných kolejí.

Dobře se chopili Žlutického Slaměného klobouku. Když jej v průběhu repríz trochu obohatí tu o secesní gesto, tu o detail kostýmu, když poměrně živý spád příběhu trochu zorganizují k výraznějším pointám, bude dobře. Poradit si však musejí ještě s jednou zvláštností představení: veršované texty (tj. texty původně zpívané) se tu recitují, spíše možná prostě říkají, a tím ztrácejí - bohužel - svou lehkost. Poloha výraznější stylizace recitačního projevu by asi byla šťastným řešením slabiny tohoto vděčného a divácky zřetelně úspěšného nastudování.

V obou secesních veselohrách se našli interpreti, kteří chytli a udrželi tón inscenace. Jejich stopy by měly vést další členy souboru. V Dámském krejčím to byla H. Záková (paní Estragonová) a J. Novák (pan Albin). V čele žlutického inscenace byli I. Bradáčová (baronka de Champigni) a J. Břehový (ženich Ferdinand).

Premiéra mládí je zatím málo hraný, sotva zdomácnělý kus. Příběh dvou starších žen, které se k vlastnímu překvapení pustí do životního dobrodružství, se vyvíjí v neustálých střizích, změnách místa i okolností a také v proměnách vzájemných vztahů. A to vše se odehrává v průběžném dialogu pouhých dvou postav a ve filmovém spádu. Právě suverénní přecházení z atmosféry do atmosféry je mimořádným přínosem obou interpretů, jimž se jim daří udržet napětí příběhu a vtahovat diváka do situace. Jiřina Kopplerová (Simona) si počíná podstatně razantněji a bezprostředněji, zatímco Stanislava Zajíčková (Renata) je akademičtější a zdrženlivější ve svých reakcích. Společně se jim daří realizovat opravdovou hru DVOJICE a duchaplně konkretizovat volnou nabídku textové předlohy. Při všem respektu k práci režiséra jim patří pochvala za lví podíl na výsledku inscenace.

Radnický Obchodník s deštěm dokazuje snad nejlépe do jaké náročnosti se vzepjaly výkony venkovských souborů nejen v ambiciózní dramaturgii, ale i v náročné realizaci. Inscenace skutečně přichází s interpretací, tj. výkladem: příběhu, postav, situací i - dokonce - stylové roviny hry. Vyjadřuje se v prudkém, nejčastěji vzájemně polemickém nasazení. Výrazně je podtrhává zřetelně významovým aranžmá. A tím obojím, slovem i pohybem, důsledně konkretizuje postavy, akce, situace. Východiskem je nápaditost Jar. Vyčichla (režie) a úspěšně konstrukční myšlení Jos. Pšeničky (scéna). V tomto myšlenkovém i fyzickém prostoru se daří vlastně všem hercům, zejména pak H. Vildmanové (Líza), Jos. Buchancovi (Jonáš) a Vojt. Filipovi (Starbuck). Dramaticky rozehrané situace nepostrádají lyriku a to je zvláštní a šťastná stránka této inscenace.

Na Krakonošův divadelní podzim, národní soutěžní přehlídku, byl nominován Obchodník s deštěm a doporučena Premiéra mládí. Žlutické divadelní léto bylo ve svém jubilejním 25. ročníku zakončeno předáním všech cen a dárek i poděkováním mnoha pracovníkům, kteří se o přehlídku zasloužili. Sumou nejvíce cen, dárek a poděkování za činnosti umělecké i neumělecké dostal Jaromír Břehový. Punktum. jh

Brušperský paradox

Divadelní centrum Podbeskydý, Městský úřad v Brušperku, Kulturní a informační centrum Lašska a Základní škola v Brušperku pořádaly v prvních červnových dnech krajskou divadelní přehlídku souborů dospělých hrajících pro děti. Na úvod referenci o této přehlídce by se slušelo připomenout, že asi třiapůltisícové městečko Brušperk leží v okrese Frýdek-Místek na okraji ostravské aglomerace. Je to město spíše tiché, nabízející rekreaci blízké Ostravě a hlásící se v kulturní oblasti ke svým rodákům - hudebnímu skladateli Jožkovi Měťjů a spisovateli Vojtěchu Martinkovi. Jméno tohoto spisovatele nese i brušperská základní škola, která ve svém divadelním sále právě 7. a 8. června přivítala celkem pět souborů, které se ucházely o nominaci na Popelku do Rakovníka.

Divadelní a pěvecký soubor Svitání Hodoňovice přivezl do Brušperka hned dvě soutěžní představení. Nejdříve sehrál Zkoušky Čerta Belinka od Zdeňky Horynové a následně pak Sůl nad zlato od Jana Jílka. Předloha Z. Horynové je velmi frekventovanou hrou na ochotnických jevištích. Její dramatické půdorys, přehledný příběh a jistým způsobem i tematická výpověď, mají určitou divadelní hodnotu. Věkově i trváním mladému souboru z Hodoňovic se však zcela nepodařilo těchto hodnot využít k jasnému výkladu jednotlivých situací a k jedné postavě.

Temporytmus představení byl jednostranný a některé herecké výkony působily vnějškově a nepřesvědčivě (především v postavě Dědy a Mámy). Ku prospěchu představení nepřispělo ani prostorové řešení scény a také nedostatky v samotné organizaci nástupů a odchodů dramatických osob, síla zvukových efektů a podobně.

Jan Jílek posunul námět lidové pohádky Sůl nad zlato, tak jak ji

zaznamenala B. Němcová, do silné autorské stylizace s mnohovrstevnatým tematickým záběrem. Tento fakt vyžaduje od inscenátorů tvořivý přístup při přípravě představení, a to v ujasnění si výkladu hry. Cesta pouhého převyprávění příběhu, jak ji zvolil soubor z Hodoňovic, vede k nečitelnosti tematického cílení inscenace. Výsledný dojem a odpověď na otázku „O čem to je“ může zavádět k odpovědím, které jsou podstatně jiné než původní etický záměr známé pohádky. Podobně jako v předchozí inscenaci, i v této se projevuje herecká nevyrovnanost souboru se sklonem k přehrávání. Nicméně, i přes tyto výhrady, které padají především na vrub nezkušenosti souboru, můžeme konstatovat, že hodoňovičtí jsou vnímavým souborem s několika talenty, a že po nabytí zkušeností a znalostí nemusí být daleko doba jejich výraznějších inscenačních výsledků.

Veskrze mladý a s divadlem začínající **DS Skřítek Havířov** si vybral ke svému vystoupení předlohu svého člena Jaroslava Hájků **Psíkovské království**. J. Hájek je autorem včetně písní a hudby, hru režisoval a také v ní i hrál. Vytvořený textový tvar však v podstatě postrádá pevnou dramatickou kostru, i když má snahu k ní směřovat. Příběh o tom, jaké má král problémy se svojí dospívající dcerou, je napsán bez dramatických situací a je traktován režii i herci pouze ve verbální rovině, s nefunkčními a neinvenčními odbočkami. Inscenace postrádá jakýkoli postoj či názor autora nebo interpretů. Převládá často zjednodušující až laciný způsob kontaktů s publikem. Tvůrci se snaží o jakýsi druh recese, ale jednoznačně k ní nesměřují. Dětský divák pak sleduje spíše řádění dvou sluhů, než by postřehl aspoň náznak nějakého vítězství dobra nad zlem. Tyto skutečnosti jsou odrazem dosavadní nezkušenosti souboru v práci s dětským divákem. Nelze tedy na jejich vystoupení uplatnit v plném rozsahu běžná kritéria hodnocení divadelní inscenace. I přes tyto zásadní nedostatky se celý kolektiv DS Skřítek jeví jako výborná parta se zájmem vyjadřovat se divadlem o světě. Po získání zkušeností a při větší zodpovědnosti při přípravě představení se to jistě podaří.

Zajímavou předlohu pro svoji inscenaci si vybralo **Aj, divadlo Na Slezské, Frýdek-Místek. Zakletý kačer polské autorky Marie Kannové** je loutková hra o třech dějstvích. Příběh o putování Verunky za svým milým a o dodržení toho, co se slíbí, nabízí řadu kouzelných pohádkových situací i obecně lidské téma. Inscenování této loutkové hry živými herci však nese řadu úskalí, které se především režii nepodařilo zcela odstranit. To, co se snadno udělá na loutkovém divadle, kdy loutka nese význam už svým znakem, tak jak je vyrobena, musí režie v činoherním divadle vyřešit jinak. Opsat obrazem, metaforou a podobně. Režie však zvolila iluzivně realistický styl inscenace s řadou časově složitých proměn prováděných za oponou, což pochopitelně velmi retardovalo spád představení. Ve zvoleném stylu inscenace se pak nepodařilo udělat přesvědčivě ani kouzelné proměny. Herecké výkony se vyznačovaly nejednotností danou jednak zkušenostmi jednotlivých aktérů, ale i plochou, kterou jim nabízel text. Nicméně, letitá zkušenost zvláště starší ženské části souboru a i talentovaný výkon představitelky Slunce a Větru ukázaly, že lze jednotlivé postavy této hry naplnit lidskými rozměry. Přínosem souboru je, že vybranou předlohou a její dramaturgickou úpravou objevil text, který svou dramatickou stavbou a jasným příběhem s poselstvím obohacuje chudičké pole toho, co se dnes pro dětské publikum hraje.

Studio domu kultury Šumperk uzavíralo soutěžní část přehlídky. Tento soubor je znám svými kvalitami hereckými i režijními, které již několikrát osvědčil jak při inscenování her pro dospělé, tak i pro děti. Bylo tomu tak i při představení **Čarodějnické pohádky**. Předloha Pavla Doležala však vůbec nepatří do té lepší skupiny her pro děti. Úspěšnost představení proto vyplývá právě ze zkušeností souboru zvládnout jednotlivé situace, řešit smysluplné aranžmá a hereckými prostředky a la „si pořádně zařadit“ zvládnout i dramatické postavy. I přes tyto invence souboru, které převyšují hodnotu textu, se však vliv předlohy na celkovém vyznění inscenace nepodařilo zcela eliminovat. Mrzí to dvojnásob, neboť soubor s tímto tvůrčím potenciálem by si mohl stavět vyšší cíle.

A co ještě dodat? Vedle dospělé poroty působila při přehlídce i dětská skupina pozorovatelů, která si pod vedením Evy Kodešové povídala o viděných pohádkách. Názory dětí pak Eva přenášela do diskusí se soubory a velmi často se tak potvrdilo, že děti vnímaly něco jiného, než bylo záměrem inscenátorů.

Ani Brušperk nepřinesl letos nějaké výraznější zlepšení toho, co je možné v oblasti divadla pro děti na amatérských jevištích vidět. **Paradoxem této přehlídky se však stal fakt, že v divadelním tvaru se nejdále dostal soubor, který si zvolil jeden z nejslabších textů, narozdíl od té většiny, která svojí nezkušeností troskotala na zřetelně lepších předlohách.** Odborná porota proto neměla v závěru přehlídky jednoduchou pozici a tak nakonec rozhodla nenominovat na národní přehlídku Popelka žádný soubor, ale pouze doporučit do širšího výběru Čertovskou pohádku Šumperských.

**Zapsal Jaroslav Kodeš
s použitím závěrečných slov
předsedy odborné poroty ing. Dušana Zakopala**

Libochovické divadelní léto našlo novou tvář

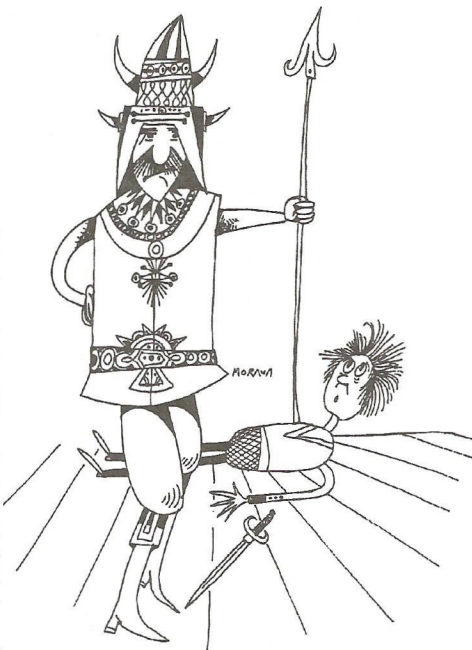
(...) 8. června 1958 ve 14:30 hodin bylo na zámecké zahradě slavnostně zahájeno I. Libochovické divadelní léto. Celé město bylo čisté, vyhrávala třicetiletá vojenská hudba z Litoměřic, zpívalo pěvecké sdružení Dvořák z Libochovic. Do organizace a přípravy bylo zapojeno 35 lidí v osmi odborech (organizační, vitaci, propagační...), byl vydáván barevný zpravodaj LDL, obsahující recenze představení, aktuality... (...) Nadšení ochotníků neznalo hranic, takže při II. ročníku byla pořádána divadelní škola... (...)

Tolik o začátcích Libochovického divadelního léta uvádí Almanach vydaný k 70. výročí založení Divadelního spolku SCÉNA Libochovice. Téměř čtyřicet let probíhá vždy koncem května a v červnu Libochovické divadelní léto - přehlídka, která nemá (a nikdy neměla) povahu „národní přehlídky“. Její charakter se tu více tu méně blíží spíše přátelskému setkání divadelníků. Ti z Libochovic s neutuchajícím elánem věnují přehlídce všechn čas, vytvářejí tým, kteří přijíždějí hrát, optimální podmínky - pomáhají stavět, svítit, obsluhovat u stolu, uvádět jednotlivá představení a ...vždyť to známe z podobných přehlídek. Skoro by se chtělo vyslovit rouhačské: tedy nic mimořádného. Jistota zvláštnost však Libochovické divadelní léto přece jen má. Probíhá totiž během tří, někdy čtyř, ba dokonce i pěti letních víkendů. Spolu s doprovodnými akcemi, koncerty, tedy skutečně provází velkou část léta v tomhle malebném severočeském městečku.

Potkala jsem se s Libochovickým divadelním létem před třemi roky, kdy jsem poprvé zasedla v jeho porotě. A již tehdy bylo jasné, a nejen mně, že i tahle přehlídka prožívá jistý přerod. Bylo téměř neúnosné (a upřímně řečeno, postrádalo to téměř smysl) snažit se hodnotit 7 představení, z nichž jedno se právě vrátilo ověřeno „národními“ vavříny z mnohem slavnějších přehlídek, druhé, po dvouletém úspěšném uvádění, mělo na přehlídce svou demieri a třetí právě začínalo svůj divadelní život premiérou. K tomu se vedle v dobrém slova smyslu nejtradičnějšího amatérského divadla na přehlídce prezentovaly soubory s vyhraněnými obsahovými i formálními přístupy k dramatickému textu, přijížděly sem soubory věnující se autorské práci.

Stalo se, co se muselo stát, a organizátoři přehlídky, v čele se současným předsedou Libochovické SCÉNY Ladislavem Valešem, hledali Libochovickému divadelnímu létu novou tvář. Prvním, i když nechtěným krokem byla ztráta domovské scény festivalu - sálu U tří lip, který měl vybavené jeviště, hlediště, zázemí. A tak své prostory - kulturní sál (i když bez typického divadelního vybavení) poskytl a již po tři roky poskytuje libochovický domov důchodců. Současně se změnou prostorovou došlo také ke změně řečnické koncepce. **Hlavní podmínkou soutěžní účasti na přehlídce se totiž stává humor.** Toto tematizování nám, porotcům, samozřejmě usnadnilo práci; samozřejmě to nepřidalo úsměvu organizátorům přehlídky, kterým nastávají problémy s výběrem představení; všichni společně pak doufáme, že výsledkem nejpodstatnějším jsou úsměvy na tvářích obyvatel libochovického domova. V Libochovicích je velmi vstřícné, po humoru dychtící publikum, a zážitky hrajících souborů s ním bývají nezapomenutelné.

Letošní - již 39. ročník LDL - obsahoval pouze čtyři soutěžní představení. **Divadelní soubor Jirásek Česká Lípa uvedl**

Hlávkovu Benátskou maškarádu, Divadelní soubor Hraničář Rumburk se představil inscenací Jak se dělá divadlo a další povídky podle Karla Capka, Figueroidovu hru V tomto domě spal bůh jsme viděli v podání Divadelního souboru Tyl Ríčaný, Divadelní soubor Městského kulturního střediska Horšovský Týn vystoupil s inscenací komedie Aldo de Benedettiho Třicet vteřin lásky. Tradičně bylo předáno mnoho cen i čestných uznání. **Cenu za nejlepší inscenaci si odvezl DS MKZ Horšovský Týn.** (Za zmínku stojí také to, že při LDL probíhá anketa o cenu diváka, která se vztahuje nejen na představení soutěžní. Letos ji obdrželo Rádobydivadlo Klapy za inscenaci Ladislava Valeše P.G. aneb Romantický příběh podle Ibsenova Peer Gynta. Snad tento úspěch donutí pana Valeše, aby, když už se o přehlídce tak vzorně stará, pro ni alespoň jedenkrát se svým souborem nastudoval komedii!)

Libochovickému divadelnímu létu bude na jaře 1997 teprve 40. My, kteří to už máme za sebou, víme, že nastávají léta zralá, léta nejlepší. Takže - všechno nej!
Kateřina Fixová

Quo vadis?

Při nejrůznějších příležitostech se ozývá otázka, jaké je dnešní amatérské divadlo, jak se liší od toho předlistopadového, kam kráčí. Zeptali jsme se.

Odpověď jsme dostali od ing. Jaroslava Vondrušky, vedoucího, režiséra a herce Divadelního spolku Vojan v Libici nad Cidlinou.

V poslední době se kolem sebe stále častěji setkávám s otázkou jak je to s ochotnickým divadlem. Zda se již „dotklo dna“ a je na cestě vzhůru, nebo stále klesá, eventuálně zda není právě nyní „na dně“. Ochotnické divadlo vytvářejí živí lidé, obrací se do života, zobrazuje život, a proto samo je také živým organismem se svým vývojem, problémy růstu a pádu, úspěchů a neúspěchů. Zůstává otázkou jaké kritérium použít pro označení, že se dostává „na dno“. Zda je to počet hrajících souborů, počet členů, počet inscenací a já nevím čeho dalšího „počet“. Nebo zda je to kvalita inscenací od dramaturgie až po herecké zpracování. Myslím si, že každé takové kritérium vzato samostatně je zavádějící, je neobjektivní. Jsou soubory, které pravidelně na domácí scéně uvádějí premiéry různých her a nekladou přitom žádný velký důraz na jejich kvalitu. Jsem přesvědčen, že i tyto inscenace mají „právo na život“, protože mají své diváky, kteří na ně čekají, a tak se stávají společenskou událostí. Stávají se jakýmsi „sousedským divadlem“, které je uváděno pro známé - sousedy.

Na druhé straně jsou soubory, které se snaží vytvářet inscenace na vyšší umělecké úrovni. S těmi prvními se nesetkáváme a mnohdy se o nich dozvídáme víceméně náhodně. S těmi druhými se setkáváme na divadelních přehlídkách. K poklesu počtu hrajících souborů i aktivních ochotníků značnou měrou přispěla změna politického a hospodářského systému v roce 1989. Je pravdou, že značná část aktivních ochotníků začala pracovat v politických nebo zastupitelských funkcích a tím došlo k „oslabení“ souborů pracujících na dobré úrovni.

Druhým, velice závažným, důvodem k ukončení činnosti souborů je ztráta „střechy nad hlavou“, ať již změnou vlastníka objektu, nebo uživatele zařízení, či zrušením zřizovatele. V této skupině se bohužel „schovává“ i značná část souborů, která přestala pracovat jen proto, že se nedokázali nebo nechtěli přizpůsobit novým podmínkám. Dříve byli zvyklí, že za ně vše zřídil zřizovatel (peníze na inscenace, prostory atd.). Teď, když musí vše zajišťovat vlastními silami, končí činnost. Je to, podle mého názoru, návyk na určité pohodlí, nechtějí se starat o věci organizační. Jde o více starostí s udržení chodu souboru, se zajištěním podmínek pro činnost, mnohem více jednání a mnohdy i „diplomacie“.

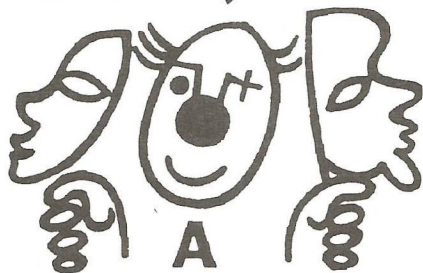
Jsem přesvědčen, že u mnoha souborů došlo k útlumu činnosti nedostatkem jednání, předvidavosti, prozíravosti členů a hledání způsobu jak zajistit odpovídající podmínky pro práci souboru.

Touha po seberealizaci nebo po předání jistě poselství myšlenek (názorů), ať už formou hluboce psychologických nebo naopak zcela komediálních představení je v lidech dostatečně zakotvena. Proto se objevují nové soubory převážně mladých lidí, kteří nejsou zphodlněti a jdou „do toho“ s plnou vervou a jasným cílem. Takový příliv mladých lidí, který vidím v posledních zhruba třech letech (v nových i starých souborech) jistě dokáže udržet kontinuitu divadla u nás. Zvyšuje se jak počet souborů, tak kvalita jejich inscenací.

Vše, co kolem sebe vidím, mě naplňuje přesvědčením, že jsme se už dostali opět na vzestupnou linii, a že ochotnické divadlo má u nás své místo, a že ochotnické divadlo u nás nezanikne.

ing. Jaroslav Vondruška

VČERA, DNES

ZÍTRA ADS

Odpověď jsme dostali od Mgr. Jaroslava Kodeše, režiséra a herce divadelního spolku Tyl Rakovník a ředitele Kulturního centra v Rakovníku

Navštívil jsem zjara tohoto roku několik regionálních divadelních přehlídek, a to coby porotce nebo i jako pozorovatel. Byly to přehlídky specializované na určitou oblast amatérského divadla, tak i druhově smíšené. Jednotlivá představení používala, jak říkáme, spíše tradiční postupy. Umělecká úroveň byla převážně podprůměrná, vysloveně tvůrčího hledání poskrovnu a na nějaké nezapomenutelné představení, nemyšleno ironicky, si nevzpomínám. Prosím, abych nebyl chápán jako nafoukanec bez uznání, kterému se nic nelíbí, je to můj subjektivní dojem, úhel pohledu, podpořený četbou recenzí a hodnotících článků z jiných přehlídek. Dobrá představení jsem viděl, jenže asi

srovnávám stále s tím, co jsem v divadle zažil v osmdesátých letech. A ono to zřejmě úplně nejde. Změnilo se ono „proč“, proč mnoho souborů v čele se svými osobnostmi dělalo dříve divadlo. Aspoň zatím. Vzpomínám si jak se hledalo téma, aktuální výpověď, módní byl slogan: „Oslovilo tě to nějak?“ Prosazovala se autorská tvorba, jevištní prepisy prózy nebo osobité výklady dramatických děl. Zvláště jednogenerační soubory a soubory vyznačující se společným uměleckým myšlením vedly pomyslný peloton amatérského divadla. Cílem, tedy, aspoň těch špičkových souborů, nebylo představení jako takové, ale výpověď skrze umělecké dílo.

Dnes není téma ani pokusy o hledání nových forem ve výsledcích práce souborů až tak vidět. Řada osobností od amatérského divadla odešla, některé se sice vracely, ale myslím si, že těch několik vlastověk jaro ještě nedělá, a hlavně mnoho souborů dnes preferuje jiné hodnoty. Jako bychom byli stále okouzleni společenskými změnami a možnostmi, které se nám nabízejí. Přitom právě tyto změny předkládají řadu témat o čem lze hrát. Jenomže postavení amatérského divadla ve společnosti se radikálně mění, začínají se více prosazovat regionálně - sociální funkce jednotlivých souborů nad vysloveně uměleckými ambicemi. Výpověď už není cílem, ale cílem zůstává představení a rekreativní tendence uvnitř i vně kolektivů. Inscenační výsledky to pak potvrzují. Záměrně nehovořím o tom, zda je to dobře či nikoli, ono to ani nejde. Doba si svou kvalitu žádá sama, nicméně to, že amatérské divadlo může mimo jiné nabídnout i smysluplné vyžití volného času a pozitivní realizaci, je kvalita potřebná dnes více než kdy jindy. A to zvláště pro mladé lidi.

V poslední době zaznamenávám právě velký zájem mladých lidí o amatérské divadlo. Aspoň měřeno řadou představení, ve kterých kandasové vystupovali a i celkem enormním zájmem o různé semináře a školení. Nakolik jde o skutečný a trvalý zájem o divadlo jako o umění, to lze jen těžko odhadnout a je asi jasné, že většina ze zájemců se v divadle nakonec stejně nebude seberealizovat, že se jim nestane životní profesí. Spíše se domnívám, že se jedná o jednu z mnoha možností co si dnes mohou mladí lidé vyzkoušet, že jde o jejich přirozené hledání místa ve světě. Navíc divadlo umožňuje ověřovat si nepřeborné životní situací, nalézat na ně odpovědi, a proto zřejmě tolik láká.

Důvodem, zase z vnitřku souborů, proč na jevištích amatérského divadla vidíme hodně mladých lidí asi bude i prozaický fakt, že řada souborů, aby vůbec měly šanci odehrát více než jedno nebo dvě představení po premiéře, volí hlavně mezi mladými, neboť ti se lépe uvolní ze svých denních povinností na představení než ti starší, zaměstnaní existenčními starostmi.

Ale nejen v tradičních souborech zaznamenáváme zájem mládí o spolužití s divadlem. Také na různých typech škol co do odbornosti i stupně vzdělání, vznikají divadelní a recitační kolektivy. A jsou to právě kantori, kteří se ujali vedení těchto souborů. Mnohdy to probíhá živelně, bez potřebných zkušeností, třeba jen s tichou podporou vedení školy, ale o to s větším zápalem. Máme už také národní přehlídku studentských divadel. Teď ještě,

aby se tento trend rozšířil i do malých míst a možná časem řekneme, že se opět na každé vsi hraje divadlo. Tak, teď jsem to vyjádřil tak trochu budovatelsky. Nicméně fakt, že se kolem amatérského divadla točí teď hodně mladých lidí je nepřehlédnutelný a nevádí, že i když většina z nich odejde za čas zase jinam, divadlo dělané z profese nebo z ochoty bude v nich mít už své stálé diváky. A to je určitě povzbuzující.

Vrátím-li se tedy na začátek tohoto článku, pak mě povzdechnutí, nad povětšinou šedivou úrodou vzrostlou letos pro regionální přehlídky, nemusí vyznívat až tak tragicky. Jednak jsem nebyl úplně všude, špičky ledovce teprve uvidím, ale hlavně jde o úhel pohledu. Podívám-li se na amatérské divadlo kukátkem toho, že vrcholné umělecké výsledky teď ještě nepředpokládám, ale že kvalitu nacházím v rostoucím zájmu o něj, ať je to z jakýchkoli důvodů, pak se amatérské divadlo od dna už odrazilo a umělecké výsledky určitě přijdou. Chce to asi trpělivost, nabídku pro ty, co zatouží znát víc, přímo citlivý sadařský řez při přehlídkách, manažerské schopnosti vedoucích osobností souborů a také, nejen v poslední řadě, solventní mecenáše (nebo odborníky bez nároků). O propracovaném systému v Nizozemí, tak, jak ho popisuje Lenka Láznovská v článku Stát a amatérské divadlo v Amatérské scéně č.2, si pak třeba za čas nebudeme muset nechat jen zdát.

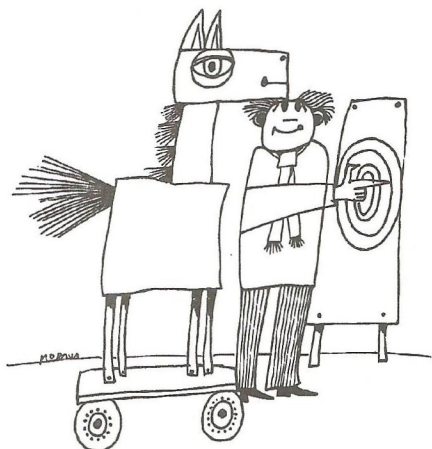
Jaroslav Kodeš

Skoroúvaha o současném amatérském divadle

Na stůl mi odkudsi z dálky přiletla otázka a teď, bezmocně rozplácá leží přede mnou a nevinně na mě zírá. Ceká, že ji snad opatrně seškrábnu, že ji snad vytvaruju do jakés takés podoby nebo že snad na ni dokonce i odpovím. Zvědavě na ni břežím přes okuláry a snažím se přeslabikovat slova na jejím hřebetě: Co si myslíte o současném amatérském divadle? - Co si myslím, co si myslímkomu je co do toho, co si myslímale vlastně myslím si, jistěže si myslím

Uprímně řečeno, moc se mi do toho nechce, mračím se, bručím, nevím odkud začít. Je to zatraceně zapeklitá věc tahle proradná otázka a moje šedivá palice odmítá jakoukoli jednoznačnou a neuváženou odpověď. Ale mé zpropadené divadelní srdce mě potichoučku, ale tím vytrvaleji ponouká, abych přece jen zkusil odpovědět, třeba jen několika slovy, třeba jen několika myšlenkami, třeba jen tak sám pro sebe. A tak to tedy zkouším. Jak to dopadne, ví Bůh.

Současné amatérské divadlo není vůbec shodné s divadlem našich dědů a otců a dokonce z pohledu dnešního šedesátníka ani s divadlem jeho mládí. Současné amatérské divadlo odpovídá době, v níž existuje, je propracovanější, má vyšší uměleckou kvalitu vyvolanou rozvojem a dostupností kultury prostřednictvím filmu, televize, videa, rozhlasu a širokou nabídkou dalších a dalších možností. Lze tedy shrnout, že dnešní amatérské divadlo, pokud má to štěstí a může se opřít o trochu pevnější zázemí podpořené alespoň několika zapálenými fandy, svou výjimečností a vyšší uměleckou úrovní teoreticky může i dnes zaujmout současného potencionálního, avšak vysloveně divadelního diváka. Ovšem - to všechno za určitých podmínek.

Uf! Tím jsem zprovoval ze světa hned několik otázek, které z rozplácené otázky vylezly jako štíři na jarní sluníčko: Je současné amatérské divadlo stejné? Je jiné? V čem? - Poslední zbylý otázkou se zkroutil do rezolutního tvaru: Má dnes amatérské divadlo budoucnost?! Uvědomuji si, že je to velice složitá otázka a případná kladná odpověď na ni bude podmíněna mnoha a mnoha okolnostmi.

A tyto okolnosti by snad mělo osvětlit následující konstatování: struktura sítě amatérských divadel dříve státem podporovaných, a tím samozřejmě také řízených, se po listopadu 1989 rozpadla jako domeček z karet. Najednou zjišťujeme, že chybí pevná půda pod nohama - zázemí, tedy především divadelní prostory, kde by se zkoušelo a hrálo, chybí peníze - mecenáš, který by finančně podpořil tvůrce amatérského divadla. Ve městech nad třicet tisíc obyvatel je situace ochotnických divadel povětšinou do slova tristní. Větší aglomerace mají docela jiné starosti - dislokační, restituční, ale především finanční. Odbory kultury se den co den zabývají vlastními rozpočtovými a příspěvkovými organizacemi a nemají ani zájem, ani chuť si přidělovat starosti s nějakými amatéry, ať už jde o divadla, orchestry, sbory, taneční skupiny a podobně. To je, ku příkladu, přesně situace, v níž je amatérské divadlo v mém rodném a milovaném Brně: bez sálů, bez zkušeben, bez peněz, bez zájmu městských úřadů.

Oproti tomu mají menší obce na činnosti souborů přece jen větší zájem a podle svých skromných možností ji podporují, třeba jen bezplatným zapůjčením a užíváním sálů a zkušeben. Mám však podezření, že tak činí ani ne dobrovolně a z čiré dobročinnosti, ale především proto, že v menším místě je na všechno lip vidět. Existuje zde rovněž méně možností jiné zábavy a je tedy také více času na rozvíjení osobních zájmů a smysluplného vyplnění tohoto času.

Dalším základem kamenem na klopotné cestě současného amatérského divadla je skutečnost, že většinou chybí herci a herečky středního věku. Ti jsou totiž právě v produktivním období svého života, chopili se z nebe spadlé svobody a nabídnuté příležitosti, podnikají, vydělávají. Nemají čas na koníčky, mění se ve workoholiky, přednější je setkání s obchodními nebo pracovními partnery, vlivnými osobami nebo navazování nových kontaktů. Nová doba a nové možnosti je drží pevně v kleštích nových příležitostí.

Je však pravda, že kdo chce, čas a svůj způsob jeho naplnění si vždycky najde. To dosvědčují již pět let různé soutěže, divadelní přehlídky a festivaly. Jsou pra-

videlně a celkem kvalitně obsazeny. Do- volím si některé, jen ze svého moravského okolí, připomenout: Blansko, Boskovice, Napajedla, Němčice na Hané, Prostějov, Přerov, Šumperk, Třebíč. Tato jména často frekventovaná v souvislosti s amatérským divadlem jakékoli formy podtrhují pravdivost mého tvrzení, ovšem svědčí i o jedné velmi zajímavé skutečnosti: soubory na plakátech těchto akcí nejsou ani z Brna, ani z Prahy, ani z Ostravy, ale převážně z menších měst a vesnic. Tak - a je to venku! Současné amatérské divadlo je zřejmě ještě stále živý organismus mající silný pud sebezáchovy, a tento pud jej donutil stáhnout se z center kultury, a tedy také z center divadelního dění tam, kde jsou pro jeho život podmínky - na vesnici a do malých měst. Tam nyní žije a snad tam i okřeje. Howgh!

Jako zákrakem zmizel se stolu i poslední otázkou a místo bezmocné rozplácené otázky leží nyní na stole tři stránky strojopisu s podivným názvem „Skoroúvaha“. Nevím, jestli myšlenky do ní převtělené trefily tak říká hřebíček na hlavičku, ale jiné odpovědi jsem u sebe nenašel. Možná je to málo, možná, že to postačí, ví Bůh. Ale léta zkušenosti a soužití s milovaným divadlem mi, bohužel, jiné odpovědi nenabídl.

František Klačka

Divadlo je pro mě dnes jenom zábava, říká dr. Václav Klapka z České Lípy

Činnost a inscenační výsledky divadelního klubu Jirásek z České Lípy v 80. letech označuje Jan Vedral „za laborator lidských možností“. Jeho členové v čele s V. Klapkou vkládají veškerou svou životní energii právě do divadelní činnosti a činí tak z ní nezbytnou součást svého života. „Cílem je hrát divadlo vážně jako svou lidskou možnost, jako způsob, jak překročit každodenní šed' bytí, zorientovat se ve svých postojích a pocitech a pokusit se každodennosti vtisknout nějaký smysl.“ V inscenaci z r. 1985 Jak se vám líbí, Jak se vám líbí, použili Shakespearův text jako nábidku problémů otázek, modelových situací pro lidské jednání, které odhalují vlastní pojetí hodnot, aniž přitom chybělo něco podstatného, co chtěl autor o lidech a jejich světě sdělit. Po nezdařeném Králi Learovi o rok později, přichází Václav Klapka s Henrykem (1987), v němž se poprvé dostává k vlastnímu ryze autorskému textu. Vrcholem, oceněným i řadou cen za inscenaci, je v r. 1989 jevištní adaptace Bulgakova románu Mistr a Markétka. Dramatizace vyzvedává hlavní tematickou linii, která je pojímána jako paralela především biblického příběhu Piláta Pontského s osudy postav v určité historické situaci v Moskvě. Přesahy a analogie znásobují Bulgakovo poselství, že člověk si má vždy zachovat svou páteř a obhajovat svou pravdu. Třetí linie inscenace (Wolandova hra s vybranými oběťmi) mluví přímo k současnosti, tím, že odhaluje, jací lidé vlastně jsou. Toto uchopení Bulgakova je patrně na českém jevišti jedním z nejvýraznějších vůbec.

Pak přišel listopad '89, v němž členové souboru sešli v České Lípě významnou roli. Dr. Klapka se stává členem zastupitelstva a začíná podnikat. Také ostatní nácházejí uplatnění v mimodivadelní činnosti. Soubor přestává pracovat. Znovu se vrací na scénu v r. 1994 s inscenací Play Macbeth (JH 1995). Shakespearovská látka je zde uchopena jako uvažování o tom, jak chutná moc, jak vzniká, roste, až nelze couvnout. Opět velké

téma vyžadující zřetelný tvar. Inscenace zůstala někde na půli cesty v hledání, jak téma sdělit. Vyvolala také otázky typu, zda divadelní styl českolipských není prostým návratem do minulosti, jakýmsi oprášením něčeho, co už nemůže fungovat, neboť chybí vnitřní důvod. Další inscenací je v r. '95 znovu osobitá úprava Gogolova Revizora, uvedená na Divadelní Třebíči v r. 1996. Někdy uprostřed této přehlídky jsme si s Václavem Klapkou povídali o minulosti, současnosti i budoucnosti, o návratech k divadlu.

Myslíte, že rozpad souboru Jirásek vyplynul ze ztráty vnitřní potřeby dělat divadlo?

Odešli jsme ze stejného důvodu jako ostatní ze střední generace (např. Šupina Vodňany, jejíž protagonista Franta Zborník se stal starostou ve Vodňanech). V 80. letech jsme byli mladí, krásní, ambiciózní muži, kteří neměli jinou možnost seberealizace než divadlo. Právě ono bylo totiž jedinou možností, jak něčím být. Pokud samozřejmě člověk zavrhl šplhání po zádech kolegů do nějakých funkcí a sbírání stranických odznaků. Pak mu zbylo divadlo jako prostředek, jímž se může vyslovovat k realitě. Po listopadu '89 se objevily jiné hodnoty, jiná měřítka.

Domnívám se, že je naprosto srozumitelné, proč jste odešel. Musím se však zeptat, proč jste se vrátil a co pro vás divadlo znamená dnes?

Já vlastně nevím, zda jsem se vrátil. Možná, že se spíše vrátila parta lidí, kterou bavilo divadlo. Nevím ani, zda jsme schopni přinášet ještě něco nového. Přiznám se, že k divadlu přistupuji jinak než před tím. Přijdu domů unavený a potřebuji se odreagovat. Je mi úplně lhostejné, zda získám nějaké vavříny. Neumím si představit, že bych se dnes pustil do takového projektu jako byl Mistr a Markétka. To chce strašně času, spoustu energie a já mám tři vlastní filmy.

Avšak inscenace Play Macbeth byla pokusem opět o velký divadelní projekt...

Cítil jsem, že Macbeth je silně, provokující téma. Pustil jsem se do toho, ale skončilo to někde na půl cesty. Zjistil jsem, že už na to nemám vůli, energii. Nejel jsem v divadle na plný plyn.

A nová inscenace Gogolova Revizora?

Revizor rozhodně není takovým divadelním projektem jako bylo Jak se vám líbí Jak se vám líbí nebo Mistr a Markétka. Chceme si zahrát, pobavit sebe i diváky. Snad umíme ještě řemeslo. Ale nejsem schopný říci, o čem to je, proč právě tak. Těší nás, že se lidé smějí, že nás chtějí uvádět divadla. Tahle inscenace si na sebe vydělá. A proč ne.

Uspokojovat pouze potřebu relaxace je skutečně jednou z funkcí amatérského divadla. Je to ale také cesta rezignace na výpověď, a ta ještě v Play Macbeth byla zřetelná. Směřuje tedy Česká Lípa k soudskému divadlu?

Možná, že ano. Je otázka, co je to soudské divadlo. My jsme naskočili do pomyslného vlaku amatérského divadla. To znamená připravit inscenaci, uvést ji na regionální přehlídce, dostat ji do povědomí. Sice jsme loni regionální přehlídku nestihli, ale nedělali jsme si starosti. Není důležité, zda to přijme nějaká porota. V průběhu roku jsme už nic jiného neudělali. Chodili jsme na

jsme už nic jiného neudělali. Chodili jsme na zkoušky, mluvili o politice, daních, probrali rodiny. Já nevím, zda ještě něco dokážeme. Nejsme ani mladí, ani krásní, ani energičtí, realizujeme se jinde, zmizel hnací motor, máme výhodu v tom, že jsme finančně zajištěni. Sponzorujeme sami sebe.

Rozumím potřebě odreagování se. Rozumím potřebě scházet se s lidmi, s nimiž je Vám dobře. Nic jiného už divadlo opravdu neznamená?

Občas pocítím nutkání něco dělat. Teď už nikoliv jako výpověď proti systému. Láká mě téma generační, např. muže v určité životní situaci. Líbí se mně např. Don Quijote a Sancho Panza jako téma rozdílného postoje dvou lidí. To všechno však chce čas, soustředění. Možná až budu bohatý rentiér, který řídí firmu telefonem. Ale to už tady budou mladí, nadšení, kteří do toho vloží srdce.

Nelíbila by se Vám myšlenka symbiózy s mladými?

Když jsme s Karlem Bělohuby trochu strádali obavou, že nás už víc nenapadne, vzpomněl jsem si na jednu kantorku, která mě k divadlu přivedla. Možná, že bych to s nimi mohl zkusit, předat jim řemeslo. Umím si představit symbiózu nás „starých pánů“ a studentů. Ideální hrou by byl např. Sen noci svatojánské - mladí milenečkové a my starí pardálové jako řemeslníci. Možná, že už neudělám žádnou velkou inscenaci, ale získám pro divadlo mladé a zapálím v nich nějakou jiskru.

Jste úspěšný podnikatel. Máte pocit, že Vás divadlo něco naučilo?

Jistě a nejen mne. Všichni, kteří dělali divadlo na nějaké slušné úrovni, bez problému vpluli do jiného oboru. Martin Dvořák je primátorem v Hradci Králové, Olda Kužilek je členem parlamentu. Uspěli i ti, kteří odešli k profesornímu divadlu. Např. Petr Lébl nebo Pitínský jsou podle mne absolutní špičkou. Bez dlouhého startování přišli a měli úspěch. Radu let nás prali a museli jsme se s tím nějak vyrovnat. Myslím, že permanentní psychické vypětí, intelektuální dřina abych něco dokázal, byly skvělou přípravou na život. Navíc příprava takové inscenace jako Mistr a Markéta vyžadovala nejen invenci, ale i organizační talent. Člověk si musel vytvořit vlastní systém, vlastní metodu. To všechno můžeme dnes zúčtovat jinde. Faktem je, že úspěch v podnikání přináší stejný pocit, jaký jsem zažil, když mě ocenila porota JH.

Rikáte, že divadlo je pro Vás dnes už jen zábavou, ale našel jste si čas, abyste přijel na celou divadelní Třebíč? Proč?

I účast na přehlídce je pro mne relaxace, dovolená. Všechno mohu odsunout, koukám na divadlo, a to mě stále baví. Ale vlastně mě sem poslala programová rada přehlídky. Jinak bych nepřišel. Ani na Hronov bych jinak nejel. Jednou mě přepadla taková nostalgie vrátit se a znovu to zažít. Přišel jsem a zjistil, že nikoho už neznám, tak jsem zase odjel. Jsem tady, chodím na všechno, ale říkám si, že se musím rozhlédnout i po okolí. To by mě dřív ani nenapadlo. Existovalo jen divadlo. Já jsem původně historik umění, divadlo mě od toho odvedlo. Teď zjišťuji, že architektonické památky mě oslovují stejně jako divadlo.

Neznamená to, že divadlo člověka kultivuje v tom smyslu, že vytváří permanentní potřebu styku s uměním?

To je pravda. Divadlo je v tomto směru jen jedním z druhů umění. Ale nečekejte, že řeknu, že nemohu bez divadla existovat. Mluvím o určité životní situaci, kdy jsem divadlo opustil. Treba se už ani nemohu na vrcholné úrovni vrátit. Treba i Revizor je jen šlápnutí do prázdna jako Play Macbeth. Vrátil jsem se ze sentimentu a už nemám co říci. A dělám jen „ptákoviny“.

V diskusi tady v Třebíři jste ale řekl,

že divadlo musí mít vnitřní důvod, musí být o něčem. Není v tom rozpor, když říkáte, že Revizor je pouze zábava, parta, sranda?

Když se mě někdo zeptá na názor na jinou inscenaci, tak zkoumám, zda ten důvod, proč tohle a právě tak, byl pro mě jako pro diváka zjevný. Rekl jsem, že Revizor je sranda, ale to snad také může být tím důvodem. Chci, aby se lidé bavili stejně dobře jako my, když jsme to připravovali a děláme. Já nevím, zda to stačí. Nám ano.

Děkuji za rozhovor

Připravila Lenka Lázňovská

Redakční poznámka:

DK Jirásek Česká Lípa získal na letošní Divadelní Třebiči cenu „za autorské komediální herectví v revizi Gogolova Revizora“, Cenu za inscenaci, doporučení do programu 66. JH na 1. místě. Odborná porota konstatovala, že právě hráčská kvalita učinila inscenaci svýbytným uměleckým zážitkem.

Jaroslava Mikešová s Miroslavem Radou v jednoaktovce *Dvacet roků, pět měsíců, dvacet sedm dní Alda Nicolaje* (1993)
Foto: Ivo Mičkal

Odpovědnost se vytrácí, říká Jarka Mikešová

Jarka Mikešová vytvořila za více než padesát let aktivní činnosti desítky rolí. Temperamentní, výrazná, charakterní herečka schopná i komické nadsázky vynikla v postavách paní Savageové, Opaly, slečny Furnalové, Natálie, Reginy z Lištiček, mámy z Princezny Pampelišky. A spočítat její pohádkové postavy, dobré i poťouchlé, by mohl jen kouzelník. Když jsem ji někdy před velikonocemi zavolala a žádala o rozhovor, moc se ji do toho nechtělo. Jednak prý už něco pro AS napsala (Borůvkové poděkování, AS 3/94) a hlavně byla plná pesimismu. „Nebude to veselé povídání“, pravila. „Nevadí, však ani život není samé veselí“, odpověděla jsem. Výsledek posuďte sami.

Jarko, jak jsi přišla k divadlu? Měli jste v rodině ochotnickou tradici?

Tradice v tom nehrála žádnou roli. Mám o dvanáct let mladšího bratra, se kterým maminka chodila do tzv. sociální zahrádky

pro maminky s dětmi. Ten vedla paní učitelka s ambicí pro divadlo. Založila dětský divadelní soubor. To mně bylo asi 14 let a byla jsem nejstarší členkou souboru. Musela jsem hrát role starých a starších.

Co jste hráli - pohádky?

Výhradně pohádky, buď v úpravě paní učitelky nebo převzaté texty. Práce v souboru se mi zalíbila, hodně jsme vystupovali a měli určité úspěchy. To byl můj divadelní začátek.

Dějství druhé nastalo patrně, když jsi poznala Frantu Mikeše...

Ano, to mně bylo dvacet a oba jsme byli členy souboru Sokol Vyšehrad. Každých čtrnáct dní se studovala nová pohádka. Samozřejmě to nemohlo být hotové ani textově, ani režijně. Dělali jsme divadlo neškolené, spontánní, vlastně víc spontánní než dobrovolné. Vzali jsme se a než přišly děti, žili divadlem. Tady někde se pro nás divadlo stalo životní potřebou.

Oba jste spojování se souborem MÁJ. Tam jsme přišli ze souboru Nuselských pekáren v r. 1956. V tomto souboru šlo už o odpovědnější práci.

Jaké podmínky pro divadlo jste měli v Máji?

Franta byl placeným vedoucím souboru a od A do Z se o něj staral. Měli jsme divadlo s celotýdenním provozem a s profesionálními podmínkami k práci. Měli jsme jevištního mistra, švadleny, vlastní líčení, pořídili nám pánské a dámské šatny, sprchy. Pouze členové divadla nebyli placeni. Tato idyla trvala do r. 1967, kdy nám divadlo vzala televize. Ale i potom jsme měli kde hrát a zkoušet. Nechci sentimentálně vzpomínat na starou dobu, ale fakt je, že v domech ROH mělo amatérské umění zelenou. Např. UKDŽ jako zřizovatel MÁJE bylo zařízení, které produkovalo amatéry. Snad ještě lepší podmínky než my měl folklórni soubor Vycpákovci. Dům se staral o kroje, nástroje, což byly velké položky. Kromě toho zde působili fotografové, operá a operetní soubor, sběratelské kroužky apod.

ROZHOVOR PRO AS

Máš nějaké divadelní vzdělání?

Nemám žádnou profesionální přípravu. Mám pouze herecký kurs a kurs líčení Lido-vé akademie.

Myslíš si, že divadlo potřebuje pouze talent, práci a příležitost?

Netroufám si vynášet obecně platné sou-dy. Musím však říci, že důležitý je přístup k divadlu. A ten byl v době, kdy jsme začí-nali úplně jiný. A jen částečně to bylo dobou, neboť pouze v divadle se člověk cítil svo-bodný a lidé k sobě měli blíží než dnes.

Když říkáš přístup k divadlu, je to o množství věnovaného času, nebo o od-povědnosti?

Ono to spolu souvisí. Jistěže jsme diva-dlu věnovali nesrovnatelně více času než dnes. V divadle jsme byli denně, i když jsme nezkoušeli. Seděli jsme v klubovně a povi-dali si, hráli různé společenské hry. Také jsme víc hráli. Na počátku 60. let jsme např. v sobotu a v neděli hráli pět představení pro děti každý týden. Čerta Belínka jsme repri-zovali 80x. Divadlo je podle mne odpověd-nost vůči autorovi i divákovi a musí ji cítit celá parta, která se na inscenaci podílí. Di-vadlo je řehole. Sice jsme ji dávali dobrovol-ně, ale ona byla i požadovaná, bez ní by soubor v konkurenci neobstál. Divadlo vy-žaduje rovněž pokoru. Nesmím se cítit jako bůh.

Z Tvé odpovědi cítím osobní názor, že ona odpovědnost dnes už neexistuje?

Odpovědnost, jaká existovala dřív, ne-najdeš dnes ani v našem, ani v jiném souboru. Když mně bylo takových 26 - 27 let, hráli jsme Trojany a já jsem každé představení (sama jsem hrála pouze v jednom obraze) prostála v zákulisí s vytrženými očima. Trásla jsem se po celém těle. Jednak to byla silná hra, jednak byla dobře udělaná. Dřív jsme si na zkouškách např. legendárního Jiřího Beneše nedovolili se mezi sebou ba-vit. Také jsme nechtěli o nic přijít. To dnes neexistuje.

Není to jev obecnější povahy, který vyplývá z toho, že divadlo už není tím hlavním v životě?

Jistě také. Lidé podnikají, cestují, mají mnoho jiných možností seberealizace. Lec-cos se dá snadno koupit, takže už nemohou zažít ten nádherný pocit, když jsme něco získali. Trvám však na tom, že bez zodpo-vědnosti nemá divadlo úroveň a nemůže uspokojit ani tvůrce, natož diváka. A jen těžko může být prostředkem seberealizace.

Jakou šanci má dnes divadlo v Praze?

Je to bída. Ať vezmeš jakýkoli soubor, tak zivori. Nemá kde hrát, zkoušet, často nehledá ani pořádné texty. Musí tvrdě bojo-vat o každou korunu. Je spíše zájmem diva-delníků než obecně. Nevím, zda takové divadlo může někoho uspokojovat. Lepší je to patrně v menších městech.

Máš pro to nějaký doklad?

Byla jsem v Choceradech na představení místního ochotnického souboru. Hráli něja-kého V+W, snad Kata a blázna nebo Osel a stín, titul si už přesně nevybavuji. Pro čin-nosti mají velmi slušné podmínky, např. vlastní divadelní sál v sokolovně. Nicméně

z hlediska úrovně to bylo příšerné. Klidně jim to řeknu do očí. Na druhé straně hráli s chutí a diváků bylo dost. Kdyby takové podmínky měl jiný soubor, udělá možná fantastické divadlo.

Chocerady patrně nemají ambici dě-lat divadlo na slušné úrovni...

Asi máš pravdu, ale já opravdu nevím, zda takové divadlo může někoho naplňovat uspokojením, radostí ze hry apod. Zaráží mě také, že Chocerady nedělají pohádky pro děti. Přitom děti divadlo potřebují více než dospělí. Naučí se chodit do divadla, stane se to pro ně potřebou. Vím z vlastní zkušenosti, že hrát pro děti není jednoduché. Dětský divák je vlnavější a kritičtější než dospělý.

Chocerady však opravdu nejsou re-cept pro Prahu. Takže trváš na svém skep-tickém názoru na současné amatérské di-vadlo?

Neobrátila jsi se na správnou osobu. Končím s divadlem, byť mě možná ještě jedna velká věc čeká. Franta má v úmyslu jako moji benefici nastudovat Casonovu hru Stromy umírají vstoj. Nejen lidé kolem mě, ale i můj přístup k divadlu je jiný. Už mi o tolik nejde. A šlo mi o život. Rada souborů odešla a pokud se někdo vrátil, je jinde. Můj pesimismus je úměrný zdraví, věku, mož-nostem. Kde jsou ty časy, když jsem si v jed-nadvaceti letech troufla na Čapkovu Matku (ani bych se nechtěla vidět). Láďa Smoljak hrál mého Tonyho. Od té doby, co jsem vlezla do souboru, ležela na mě tíha odpo-vědnosti, abych něco nezkazila, abych svým dílem přispěla ke zduř představení. Takhle už to nikdo nebere. Uvědomuji si to, vnímám to, ale nesmím se s žádnou polovícatostí. Ostatně říkala jsem Ti, že nejsem optimista. Tak si teď s mým vyprávěním nějak porad'.

Byť mně Jarka Mikešová varovala, tr-vám na tom, že i její pohled na dnešní diva-dlo je legitimní. Pro mě je zajímavý také tím, že často v rozvažování koncepcí přehlídke, dílen, seminářů, zapomináme na to, že ama-tér roku 1996 je jiný než v roce 1986. Přitom právě od toho se přemýšlení o divadle musí odvíjet.

připravila Lenka Láznovská

15 LET PANTOMIMY S.I.

V lednu 1981 se poprvé v Brně sešli zájem-ci o práci v souboru, který do budoucna měl reprezentovat pantomimu neslyšících u nás i v zahraničí. Myšlenka vznikla při jedné poradě v Praze, několik měsíců před tímto prvním setkáním. Otecem myšleky byl pan Jaroslav Paur, vedoucí prvního oddělení tehdejšího Svazu invalidů. Bez jeho podpory a pomoci by pantomima neslyšících neměla dnešní posta-vení a s tím i spojené úspěchy.

Vzpomínám na dobu pracovního zápalu a velkého úsilí něco ukázat. Vybral jsem si pro tuto práci spolupracovníka, mima Kaje Kostel-níka z Brna. Postupně vznikly hry IDEALNÍ SPOLEČNOST, DYNAMICKÉ SYSTÉMY A STRUKTURA HMOTY, které se propojily v jednotný celek. Hlavním heslem těchto let bylo: „Být lepší než slyšící, aby si nás všimli“. Přicházela i první pozvání do zahraničí. Sou-bor si získával jméno, členové si vzájemně pomáhali a - co jsem oceňoval nejvíce - nezá-víděli si ani role, ani úspěch. Úspěch byl všech a práce byla kolektivní. Bylo to jiné než u di-vadel a pantomimy slyšících. Tyto dobré vlast-nosti v souboru přetrvávají do dneška, ale v za-čátcích jsme tomu ani nechtěli věřit. K tvorbě souboru se postupně přidávali zkušení pro-fesionální spolupracovníci. V oblasti návrhu kostýmů to byl pan Alois Vobejda ze státního divadla Brno, hudebník Max Wittman a Radim Hladík. Do práce se také zapojili zkušení neslyšící herci - Břetislav Veselý a Věra Wal-

dhansová, kteří pomáhali, jak se dalo. Násle-dovala turné po Bulharsku, Polsku a Bělorus-ku. Soubor se účastnil festivalů ve Španělsku a Německu.

V roce 1985 přišlo pozvání do Japonska a s tím spojený velký úspěch. Tam měly premi-éru RIKADLA - náš neslyšící hraný pořad. Jeho srozumitelnost, lidovost a optimismus oslovil všechny diváky. Krásné kostýmy vytvořila k představení Zoja Mikotová, která je dodnes spolupracovnicí a spřízněnou duší souboru.

POHANSKÝ ROK byla hra, která pro-mlouvala neslyšícím hercům z duše. V roce 1988 jsme ji nastudovali za tři měsíce. Pohan-ský kmen, který tam neslyšící hráli, byli lidé přírody a plní lidských citů. Osobně tuto hru považuji pojetím a způsobem, kterým byla zahrána, za hru, kterou nejvíce neslyšící proží-vali. Soubor za tuto hru dostal nejvyšší ocenění X. mezinárodního festivalu pantomimy neslyšících v Brně - cenu J.G. Debureau. Těch oce-nění souboru bylo před tímto a i po něm oprav-du hodně, ale tohoto si vážíme asi nejvíce.

V roce 1989 jel soubor na turné do USA na celoamerický divadelní festival ve státě Ne-braska. Následovala další prestižní vystoupení a ceny. Ve stejném roce se část souboru účast-ní, také s velkým úspěchem, světového diva-delního festivalu v Monte Carlu. Soubor spo-lupracuje s výtvarníkem Jiřím Eliškou a Zdeň-kem Netopilem. Od inscenace STRUKTURA HMOTY se souborem spolupracuje profesio-nální výtvarník scény Jan Konečný a fotograf Jef Kratochvíl. V Itálii vystupuje soubor v městě Coma a Vicenza. Pak soubor nastudu-je experimentální operu Valerie, se kterou účinkuje delší dobu ve Vídni. Tato inscenace je nejsložitější a nejpodivnější, jakou kdy ten-to soubor nastudoval. Hra je náročná na přes-nost a zapamatování textu a s tím souvisejících akcí. Soubor si ověřil, jak je těžké hrát každý den delší dobu a jak je náročné si udržet pořá-d stejného dobrý výkon na jevišti. Díky tomu, jaké má soubor jméno, přichází v roce 1994 i po-zvání do Norska na Paralympiádu do Lille-hammeru. Dále pak vystupujeme na festivalu v Německu - Mnichov, Memmingem, v Itálii - Cividale...atd.

Soubor se pravidelně účastní od roku 1981 mezinárodních festivalů v Brně, které se staly tradičním svátkem neslyšících a jejich přátel. Naučili jsme diváky dívat se na naše předsta-vení stejně kritickým pohledem jako na před-stavení slyšících. Podařilo se nám vybudovat dobré jméno pantomimy neslyšících. Podařilo se nám zapsat se do kulturního vědomí našich současníků. Povedlo se nám zaznamenat a po-psat naši práci a úspěchy. Je za tím vším velké množství potu, slz a úsilí. Chtěl bych ze srdce poděkovat také paní Ludmile Gallové, bývalé tajemnici souboru i současné tajemnici paní Daně Peňázové. Prostě všem těm, které jsem jmenoval i těm, které jsem nejmenoval. Neslyšícím hercům, jejich rodinám, přátelům a zná-mým a všem, kdo nám drželi palce. Chtěl bych vzpomenout na Lumíra Gracu a Břetislava Ve-selého, kteří mezi námi už nejsou a kteří sou-boru hodně pomohli. Při takovém výročí bych si dovolil mít jedno velké přání. Ať ustoupí zloba a závist, která obklopuje každý úspěch. Aby heslem těch, kteří jsou sluchově postižení, nebo s nimi pracují, se stalo: Žij a neč žít.

Jindřich Zemánek,

umělecký vedoucí souboru PANTOMIMA S.I.

Převzato z časopisu NONE č. 5/96

125 let divadla v Braníku

Jeviště i hlediště Branického divadla znají důvěrně všichni milovníci televizních pohádek a pořadů dobré zábavy. Večery Milana Markoviče, divadelní představení Bolka Polívky, množství zábavných televizních pořadů a pohádek... to vše našlo místo v prostorách tohoto útulného divadélka. Málokdo z televizních diváků však ví, že branické divadlo bylo postaveno rukama ochotníků, a podobně jako Národní divadlo ze sbírek mezi občany. Zkrátka, že je postavili Ochotníci sobě. Zalistujme trochu v historii a podívejme se do Prahy před 125 lety. Právě tolik let totiž uběhlo od založení Spolku divadelních ochotníků v Braníku, spolku, který - byť se změnami v názvu - hraje stále.

Končí šedesátá léta 19. století. V českých zemích Rakousko-Uherského mocnářství rozkvétá společenský život. Vznikají sdružení a spolky, které pořádají bály, plesy, veselice, tělocvičná vystoupení a divadelní představení. Na pravém břehu Vltavy, o kus výše proti proudu než začíná vyrůstat budova Národního divadla, se měšťané rozhodli, že si založí spolek, který by soustřeďoval společenský život a umožňoval občanům též ušlechtilou zábavu. Vznikla tedy tělocvičně - hasičsko - ochotnická jednota. Posléze byl na první valné hromadě, která se uskutečnila 2. března 1871, ustanoven Spolek divadelních ochotníků v Braníku.

První představení, Tylova Paní Marjánka, matka pluku, se koná 25. března téhož roku. Představení mělo dle dobových záznamů úspěch a stalo se počátkem slavné tradice spolku. V prvních letech studovali braníční ochotníci jednu hru ročně, v roce 1877 bylo premiér pět - Enšpígl podle J. K. Tyla, Chudý písničkář R. Kneistla, Debora (Kvapil-Foerster), Můj Vojtěšek (S. H. Mosenthal) a hra s poněkud záhadným názvem: D.S. (Arrouge). V následujícím roce 1878 se urodilo nastudovaných her rekordní množství dvacet jedna! A to se ve sborníku vydaném ke 110. výročí spolku píše, že dva roky před tím odešli

navždy zakladatelé spolku a ochotníci se potýkali s nemalými finančními potížemi.

V roce 1922, už v nové republice, má soubor problémy, které tak dobře znají současní divadelníci. Není kde hrát. Obchodní spekulace s domy, ve kterých soubor hrával, jej omezují v další činnosti. Proto se začínají objevovat návrhy na postavení divadelní budovy, která by patřila jen divadlu. To je však finančně náročné. Divadelníci začínají hrát nejen v Praze, ale i v okolních obcích. Konají se sbírky mezi občany a členy, docházejí dary, úpisy. Městská spořitelna na Vinohradech poskytuje půjčku. 27. července 1924 se koná slavnost k položení základního kamene. Už po roce - 1. srpna 1925 byla divadelní budova slavnostně otevřena hrou Naši furianti. Vybudování divadla stálo částku bezmála 1 milion Kčs. A pravda, s placením úvěru měl spolek starosti dlouhou řadu let.

V té době měl spolek takové množství členů, že se mohlo hrát každý týden. Soubor měl činoherní a operetní skupinu, ročně hrál okolo třiceti her od pohádek jako je Káspárek lékařem, přes Milenky starého kriminálního, autor J. Skružný (premiéra 11.3.1928) či Románek na horách od téhož autora (premiéra 18.3.1928) po Tylova Chudého komedianta, Stroupežnického Paní mincmistrovou a Radúze a Mahulenu J. Zeyera.

Spolek divadelních ochotníků v Braníku hrál v době německé okupace, hrál v padesátých letech... Potýkal se se změnami zřizovatelů, majitelů a nájemníků divadla, kdy bylo například pro práci souboru vyhrazeno jen 21 dní v roce včetně zkoušek a představení. Přesto činnost souboru neustává a jeho kronika dokumentuje úspěšnou účast na soutěžích a přehlídkách. Spolek spolupracuje zejména v režijní oblasti s profesionály. Na 47. Jiráskově Hronově vystupuje s inscenací Edlisovy hry Kdež jest Abele bratr tvůj? a Miloš Čížek zde získává ocenění za herecký výkon. V souboru působili i profesionální herci např. Jaroslav Vojsa, Ladislav Pešek, Otýlie Benišková, Václav Voska, Eva Klepáčová i zástupci tehdy mladé nastupující generace Jaroslav

Branická Fidočička z roku 1945

Foto: Archiv souboru

Braníční s L. Lhotou v pohádce Byl jednou jeden drak

Foto: Pavel Štoll

Satoranský a Jiří Krampol.

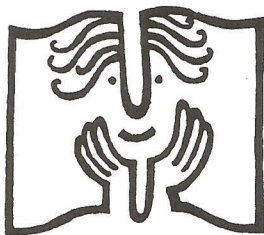
A současnost? O té jsme hovořili s členkami vedení souboru Karlou Klimtovou a Janou Hrubou. V roce 1990 se spolek zaregistroval pod původním názvem. Budova divadla je v nájmu společnosti LAETICIA, která budovu opravila a spolek se stal tzv. „věčným břemenem“. Mají tedy střechu nad hlavou, zázemí a mohou se věnovat divadelní práci.

Soubor má okolo 10 členů, ale na schůzky a setkání a samozřejmě představení chodí i ti, kteří se již pro svůj věk divadlu aktivně věnovat nemohou. Bráníti se nyní zaměřili především na pohádky pro děti. A o tom, že se jim to daří, svědčí účast na rakovnické Popelce v letech 1991 (Ženich pro čertici), 1995 (Ztracená princezna) i nominace z Pražské přehlídky '96 s letošní premiérou hry Dvě Cecilky.

„To víte, že máme taky problémy,“ říkají členky vedení, se kterými jsme seděli v příjemném divadelním klubu. „Letošní sezónu jsme měli trochu smolnou, postihly nás nemoce, představitelka hlavní role už nemohla odehrát připravenou premiéru, protože se musela věnovat mateřským povinnostem, a tak jsme museli premiéru odložit a roli přezkoušet. Po prázdninách budeme zkoušet novou hru, zase pohádku.“

Lenka Smrčková

DRAMATURGICKÝ POZORNÍK

Dilia informuje

Nové překlady

Ray Cooney - Podivné peníze

Ztřeštěná komedie pro 7 osob (2 ženy, 5 mužů), která měla premiéru v Anglii na podzim roku 1995. *Přeložila Stanislava Kellnerová*

Grigorij Gorin - Královské hry

Fantazie na téma historické hry Macwella Andersona Tisíc dnů Anny Boleynové - 19 osob (14 mužů, 5 žen) a kompars

Jako v mnohých svých dramatech (Thyl, Zapomeňte na Hérostrata, Ten, který nikdy nezalhal, nedávny Kean IV. aj.) se tento nejhranější východní autor zabývá historicky známými událostmi Anglie v první polovině šestnáctého století, zosobněné především jejím neomezeným vládcem a požívačným despotou Jindřichem VIII.

Přeložili J. a R. Seydlerovi - Pochovi

Terrence McNally - Mistrovská lekce

Hra pro pět osob, ve které slavná pěvkyně Maria Callas poodhaluje své názory, postoje a mnohé ze svého života. Hra měla velmi úspěšnou premiéru v New Yorku na podzim 1995. *Přeložila Stanislava Kellnerová*

Fernando de Rojas - Celestýna

- úprava Marie Caltová a Jozef Pražmáří

W. Shakespeare - Bouře - Nový překlad vytvořil Dr. Milan Lukeš

J. B. Shaw - Milionářka

Nový překlad vytvořil Ondřej Sokol a Sabina Remundová

Neil Simon - Jakeovy ženy Překlad Karina I. Havlí

Nové hry

Vítězslav Kudláč - Společnost přátel dějin

Autor o hře napsal: Modelování bronzového panáka. Sexuální obtěžování. Plané řeči. Vivisekce. Nervové zhroucení. Vloupání. Trocha poezie. Trocha tanečků. Několik flámů. A pořádná kocovina. To všechno je Praha druhé poloviny XIX. století. Obraz jednoho významného období českých dějin vystupuje z hromady plesnivých a moly rozežraných spisů a knih EDITORA, fandý české literatury a historie. Hra pro deset postav, z toho jednu ženu.

Novinka ze zasilatelství IDEAL

V našem zasilatelství si lze objednat výtisk, obsahující seznam divadelních her, které vydala DILIA od roku 1992 do roku 1995, kdy jsme byli nuceni z finančních důvodů vydávání her ukončit.

Ještě stále máme širokou nabídku her jak českých, tak i překladů zahraničních her, ale některé výtisky, zvláště texty klasických her, máme již pouze v omezeném počtu výtisků. Proto objednávejte rychle! Vydání divadelní texty, které jsou na skladě, lze nadále objednat na adrese:

DILIA - Zasilatelství IDEAL

Železná 56, 267 07 Chýňava

Tel./Fax: 0311-91256

Dilia INFORMUJE

Infomace z oblasti autorského práva

Užití mechanického záznamu hudebního díla při veřejném divadelním provozování

V poslední době divadla často chtějí užít jako scénický hudební doprovod místo speciálně komponované hudby již existující zvukové snímky (mechanické záznamy - kazety, CD) nebo dokonce autoři vytvářejí nová choreografická díla pro baletní představení na takto zaznamenanou hudbu různých autorů. Má-li být záměrem divadla a s ním spolupracujících autorů zjednodušení a úspora, pak musím konstatovat, že opak je pravdou. Každý zvukový záznam (kazeta, CD) díla, který je na trhu u nás i v zahraničí, je určen pouze k soukromému užití. Má-li být takový nosič užít k veřejnému provozování, musí být získán souhlas a placen honorář pro každé veřejné provozování a to se týká nejen autora, ale také výkonných umělců a výrobce zvukového nosiče, včetně poplatků za další užití hudebního materiálu, ze kterého byl zvukový záznam pořízen. S výjimkou autorského souhlasu platí výše uvedené i pro užití záznamu děl volných autorů. Jde-li o nosič a díla jak tuzemského, tak i zahraničního původu, je nutné získat pro každý případ individuálně souhlas k užití a platit honoráře. OSA zastupuje pouze veřejné nedivadelní provozování hudebních děl.

JUDr. Věra Stránská
ředitelka

Změna názvu hry

Často se stává, že nás divadlo žádá o souhlas se změnou názvu hry. Mnohdy je to z velmi malicherných důvodů, například na programu mají další hru s podobným názvem atp. Název hry je součástí díla. V případě, že divadlo žádá o změnu, je nutné tuto skutečnost projednat s autorem nebo majitelem práv, popřípadě se zahraniční agenturou a překladatelem, jedná-li se o hru zahraniční. Ne vždy se nám podaří požadovaný souhlas získat.

Převzato ze Zpravodaje Dilia 1/96

Bernarda a ty druhé v Paderbornu

Hodláte pořádat evropský divadelní festival? Mám pro vás jednoduchý recept. Pozvěte soubory z družebních měst, popř. zemí. S kvalitou si nedělejte starosti. Ono to nějak dopadne. Nezbláznila jsem se. Pouze zobecnuji základní poznatek z Divadelních dnů evropské kultury, které se konaly v německém Paderbornu (26. - 30. 6. 96). Byly určeny volným a neprofesionálním divadelním skupinám. Pod záštitou ministerského předsedy spolkové země Nordrhein - Westfalen Johanaese Rama je uspořádaly Svaz německého amatérského divadla (BDAT) a jeho zemská organizace a město Paderborn. Finančně akci zaštitily zemské ministerstvo pro rozvoj městské kultury a sport, město Paderborn, Kulturní nadace spolkových zemí dotovaná spolkovým ministerstvem vnitra, sportovním a bankami.

Na první pohled byl program festivalu více než bohatý a nabídl ve čtyřech dnech 16 představení z 11 zemí (Rakousko, SRN, ČR, Maďarsko, Polsko, Belgie, Francie, Litva, jižní Tyrol, Itálie, Švýcarsko, Rusko).

Z dramaturgického hlediska byla nabídka rovněž velmi pestrá. Od klasiky (Eugene Labiche a ještě starší ruský dramatik 18. stol. V. Sologubov), přes dramaturgu 20. stol. (Lorca, J. Menzel), pohádky pro děti, vlastní produkce, až ke žhavé současnosti, již je např. problematika drog.

České amatérské divadlo se předvedlo v oslnivém světle. Rádobydivadlo Klapý a jeho inscenace Ukutný Lorco corridou voniš patřilo k vrcholům festivalu. Ocenována byla intenzita hereckého nasazení, výrazná mimika a vynikající řeč těla. To všechno přispělo ke komunikativnosti představení. Ozvaly se i některé pochybnosti. „To už nebyl Dům Bernardy Alby F. G. Lorcy, ale také to nebylo zcela vlastní dílo“, napsal Zpravodaj přehlídky. Věrnost klasice by recenzentovi byla milejší. Neorganická přišla rovněž změna

KUKÁTKO
DO
SVĚTA

ženské postavy Prudencie jejím manželem. Mimo chodem za text ve Zpravodaji se pořadatelé přišli souboru omluvit. Prý neodráží obecný názor na představení. Velmi mně to připomnělo obdobný skandál, který se odehrál před dvěma lety na Hronově, kdy Zpravodaj napadl anglické představení K. Dowseta (Stepping out). Kritika začínala slovy, že s takovým představením nemuseli cestovat přes kanál.

Co tedy bylo v Paderbornu letos k vidění. Úvodní představení rakouského souboru z Holzhausenu Labichovy hry Skandál v ulici de Lourcine (Díra v hlavě). Soubor si programově vybral situační komedii jako zájezdový kus. Nevzrušivý temporytmus, realistické herectví, popisná scéna, která navíc evidentně nebyla určena pro tak obrovské jeviště. V diskusi po představení, kterou moderoval předseda zemské organizace BDAT Franz - Josef Witting (byl hostem loňského Krakonoše) a v němž na straně lektorského sboru seděli dva němečtí odborníci (jedním z nich byl německý šéf festivalu z Goppingenu Smetana) a slovenský režisér souboru z Partizánského Josef Krasula, řekl právě pan Witting, že mu tento Labiche připomněl podobný kus, který viděl ve Vysokém n.J. (Blázinec v prvním poschodí - soubor Vojan Libice n.C.).

Divadlo z maďarského Debrecenu uvedlo Menzlovu hru Tři v tom. Šlo o živé, velmi temperamentní představení, jemuž však zcela chyběla lehkost původní předlohy. Tuto lehkost nahradil soubor dvojsmyslnými gesty a barevností na hranici vkusu. Konečnou ránu kusu zasadil playback se silnou hudbou a zpěvem.

Svýcarská Páska přes oči (autor Siegfried Lenz) byla hrána v bernském dialektu. Příběh je na téma člověk v mezní situaci (skupina geologů upadne v poušti do zajetí vesnice, jejíž obyvatelé jsou slepí). Byl inscenován se slušnými hereckými výkony. Pomalejší temporytmus je prý dán pomalostí typickou pro město Bern a jeho okolí.

Vyprávění pohádky O zlé hospodyně a dobrém duchovi, seniorského divadla z Hamburgu, který patří k průkopníkům tohoto typu divadelní činnosti. Hostující ruský režisér vybral různé pohádky, které odkrývají mezilidské vztahy (rodiče - děti, dobro a zlo, vztah ke starým lidem). Bylo to upřímné, leč formou rozhlasová hra.

Francouzi z Coulaines přivezli inscenaci divadla poezie (Zpěvy Maldorovy - autor Isidore Ducasse - hrabě de Lautramont). Vizualně zajímavé na začátku, avšak poté jen mluvené slovo pro ty, co rozumějí francouzsky. A mezi ně já bohužel nepatím.

Noční představení z Litvy (vlastní produkce) Diagnosa Shakespeare z Vilniusu pracuje s úryvky ze tří Shakespearových textů (Hamlet, Macbeth a Král Lear). V prostředí blázince kladou otázky duše, co jsme a kam jdeme, kde je hranice mezi normálností a šílenstvím, mezi realitou a fantazií, mezi hraním si a zločinem. Život je samozřejmě silnější než divadlo a hra vede k tragédii. Ruština, litevština se mísila s angličtinou Shakespeara a hovorovými obraty v němčině. Myslím si, že se v těžkém filozofickém textu hry orientoval jen málokdo. A k vidění na scéně toho bylo jen málo. Chudé divadlo postavené na textu. Škoda, titul i aktéři slibovali víc.

Tancování v čekárně německého souboru z Fellbachu (autorem hry je vedoucí a režisér souboru Peter Hanter) nabídl závažnou otázku drogy a mladí lidé. Studené kovové stěny, schodiště a spíše potácející se než tango tancující figury v modrém světle nádražní čekárny za doprovodu tahací harmoniky do nekonečna vyhrávající stále stejnou píseň. Čekání na peníze na drogy a na nic. Takový je jejich svět, do něhož náhle vpadá dívka, již ujelo poslední metro. Setkání prostitutky Silv, která utekla před nudným blahobytem a dívky Mony z dobrého domu, má řadu fází, neboť obě jsou osamělé a touží po lidském teple. Pro Silv je možná ještě naděje návratu. Obě mladé představitelky hrály role s intenzivním nasazením, výraznou gestikou i mimikou, skvěle dokázaly pracovat s hlasem. Napětí a uvolnění, překvapivé zvraty, pointy každého dialogu či monologu. Určitě jedno z nejzajímavějších představení celého festivalu.

S napětím byl očekáván soubor Agora, německy mluvící komunity z Belgie (St. Vith). Jejich bajka Beránek a pes snad chtěla být o černé ovci v každém z nás. Nehraje se o tom, jak se z jedné bílé ovce stane černá, ale o tom, jak se taková černá ovce cítí. Poetická hra je o samotě a vztazích. Hraje se ve dvou polohách, které se střídají - svět lidí a svět zvířat jako jejich odraz. Hrají na vlastní scéně postavené do

THEATER IM POLYGON FELLBACH / Tancování v čekárně

Foto: Filip Lašut

těčka z papírových krabic, také diváci na nich sedí. Jemné prostředky, zvuková hra, zpěv, pletení, výrazná mimika se mísily s akrobatickými skoky a složitým prolézáním papírovými krabicemi. Divák je vtahován scénickými barvami, zvuky, pohybem, takže nemá čas vydechnout. Občas však také pod někým praskne krabice, či je rozptýlen zvuky pod ním, kdy se herci pod krabicemi chystají na další výstup. Všechno skvěle fungovalo, a přece to bylo trochu studené a jakoby vy kalkulované. Ona divácká katarze se nedostavila.

Bílá, rudá, černá - vlastní produkce německého souboru z Pulheimu a polského režiséra Michaela Nacona. Každá barva symbolizovala jedno životní období (dětství, dospělost, stáří). Krásná práce s látkami, mnoho pohybu, mnoho zajímavých situací, dobrá mimika, zajímavá scénická hudba. Vžívání se a prožívání, které přinesl polský režisér, jehož krédem je, že každý člověk je na scéně zajímavější než nejlepší herec, se střetlo s německým expresionismem do zajímavého tvaru. Škoda, že to mistry bylo tak dlouhé.

Italská skupina ze Švýcarska uvedla hru N. N. Jevrejnova Ivanov aneb cesta do hlubin duše. Vnitřní konflikty Ivanova

S tímto představením by Rusové obohatili každý festival na světě / Trampoty kvůli čistému srdci

Foto: Filip Lašut

zobrazené jednotlivými postavami jako barevné balabale, v němž dominují intelekt v černém smokingu, cit v rudém dresu se stulpnami, nakadeřená vůle. Podvědomí celou dobu klidně spí. Jejich střetnutí je zřejmé a slova k němu nejsou potřebná. I když si odmyslím úvodní dlouhý slovní výklad - uvedení do problematiky duše - napřed italsky a poté německy, byla inscenace trochu šokem. Inscenátoři totiž nepostřehli, že ona duše je parafrází reálného světa a ony konflikty jsou zašifrovaným obrazem konfliktu mezi mocí a jednotlivcem. Bez tohoto podtextu tu totiž zbývá nesmyslná fraška, která nesloužila ke cti ani autorovi, ani souboru. Možná také, že můžeme Švýcarům onu bezstarostnost pouze závidět.

Předposlední den jsme viděli dvě pohádky, polskou *O drakovi z Wawelu* (královský hrad). Prostičky příběh byl inscenován s pomocí velkých masek, které představovaly jak realie, tak postavy. Děti byly živé a hrály s chutí. Německá místní hra na Červenou karkulku je určena jako epické divadlo dětem i dospělým. Počítá s reakcí obou. Měla pěkné a zajímavé sekvence např. s vlkem, kterého hraje „jako pán z publika“, který se jmenuje Vlk, ale také dlouhé a nudné pasáže, kdy se např. deset minut z bedny vytahovaly čepice a klobouky než se našla karkulka.

Smyčkový kvartet maďarského autora S. Szakalliho uvedla skupina z jižních Tyrol, což je německá oblast Itálie. Situační komedie o podnikateli, který chce obložit svého obchodního partnera domácím kvartetem sestaveným ze zaměstnanců firmy, z nichž někteří ani netuší, jak se nástroj správně drží. Slaboduchý příběh nemohl být pevnou kostrovou inscenací a ani některé slušné komediální výkony už to nezachránily.

A pak přišli Rusové. Prostá zápleтка klasika z 18. stol. Sologubova *Trampoty kvůli čistému srdci* o problémech mladého bohatého muže vybrat si tu pravou bylo podkladem k hereckému koncertu. Každá scéna byla vystavěna a měla jasný rytmus. Každá figura byla čitelná. Všechno to bylo lehounké, neupracované a neupachtěné. A přitom tesané z jednoho kusu dřeva. S Rusy jsem bydlela v penzionu. V soukromí byli nevýrazní a lehce přehlédnutelní. Avšak hlavního milovníka, byste, dámy, na scéně nepřehlédly. Byl k nakousnutí. Soubor pracuje při divadelním učilišti, což se na jevišti nezapře. Dobře a výrazně mluví, zpívají, pohybují se. Toto představení by obohatilo každý divadelní festival na světě.

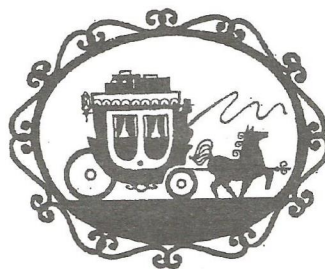
Nevím, zda jsou tři-čtyři kvalitní představení z 11 znakem dobrého festivalu. Ale nemyslím si, že bychom si měli brát příklad a posílat do zahraničí cokoliv. Evropa a svět vůbec, o něž se ucházíme, by nás měli vnímat jako lidi tvořivé, divadelně myslící. Nemáme přece zatím takový kapitál či průmyslový potenciál jako jiné země. A dobré divadlo jako součást image není zase tak málo.

Lenka Lážňovská

S dostavníkem do Turecka

V letošním roce obdrželo České středisko AITA/IATA pozvání turecké divadelní asociace TOBAV na v pořadí 12. **INTERNATIONAL AMATEUR THEATER FESTIVAL**, pořádaný městem **DENIZLI** ve dnech 11. - 18. května t.r. Příležitost reprezentovat české hudební divadlo byla dána přerovskému Divadlu Dostavník s inscenací hry J. Suchého a J. Šlitra „ŠEST ŽEN“. Soubor vybaven vším potřebným pro dalekou cestu (přerovským Zubrem nevyjímaje) se rozjel na pouť přes čtyři státy, do atraktivního asijského kontinentu. Po strastiplné cestě jsme třetího dne konání festivalu dosáhli cíle. Posilnění pravou tureckou kávou jsme byli informováni, že festival probíhá ve dvou divadelních budovách a zúčastní se celkem deset divadelních ansáblů, z toho pět zahraničních. Turecké amatérské divadlo bylo reprezentováno především hostitelskými soubory města Denizli a byly celkem tři. **DIVADLO POEZIE**, **MĚSTSKÁ DIVADELNÍ ŠKOLA** a **DIVADELNÍ SCÉNA DENIZLI**. Pro krátkost našeho pobytu jsme bohužel měli možnost vidět pouze studenty Divadelní školy a jejich každodenní vystoupení „Pouličních etud“ v centru města. Zastoupena byla dále **EXPERIMENTÁLNÍ SCÉNA ANKARA** a **DEMIRYOLSKÉ DIVADLO**. Ze zahraničních souborů se jako první představila Divadelní škola z maďarského Becescsabu, a to se hrou P. Čechova „**PLATONOV**“. Skvělé herecké výkony byly po zásluze odměněny přeplněným sálem Divadla poezie. Příštího dne jsme navštívili na scéně Velkého divadla představení „**CHARLEYOVY TETY**“ v muzikálovém provedení gruzínského **DIVADLA TBILISI**. Standardní nastudování této populární komedie přineslo divácký úspěch, ale muzikálem nelze tuto inscenaci pojmenovat. Rumunské divadlo z Constance přivezlo Brechtovu „**TRÍPENCOVOU OPERU**“ uváděnou rovněž jako muzikál, ale tu jsme již

neviděli, stejně jako „**CARMEN**“ uváděnou rovněž jako muzikál autorské dvojice H. Mahilac-L. Halevy divadelní scénou Denizli. Pátým zahraničním souborem bylo Městské divadlo Černomořského pobřeží s inscenací hry „**BLÁZNIVÝ DUMRUL**“ zpracované na námět lidové turecké povídky. Soubor Městského divadla tvoří amatéři spolu s profesionálními herci. **Divadlo Dostavník a jeho „ŠEST ŽEN“ byly přijaty tureckým publikem velmi vřele, což potvrzuje fakt, že soubor dostal pozvání s novou inscenací i pro příští rok.** *ik*

Divadelnické jubileum

Početná obec brněnských a jihomoravských amatérských divadelníků dobře zná nynější tajemnici zdejšího oblastního Výboru SCDO Růženu Kottnerovou, která si uprosřed pedagogické práce na ZUŠ v Ořechově u Brna připomněla své pětasedesátiny. Tato rodačka z Náměště na Hané působila dlouhá léta jako zkušená učitelka a posléze ředitelka LŠU, a to nejprve ve Štenberku a poté v brněnských čtvrtích Židenice a Líšeň. Využívala především dramatickému oboru a hře na piano. Vychovala desítky talentovaných žáků (mezi její odchovance náleží např. protagonistka Městského divadla Brno a nositelka Ceny Thálie 1995 Zdena Herfortová) a napomohla k založení i vystupování několika experimentálních souborů. Jubilantka se rovněž sama věnovala amatérskému herectví, zejména v někdejší brněnském **Dělnickém divadle** (Koenigsmarkovy Ostrovy zdánlivé, Arbuzovova Irkutská historie aj.), které se mnohokrát zúčastnilo řady přehlídek, včetně Jiráskových Hronovů, a s nímž pravidelně a velmi úspěšně spolupracoval

profesionální režisér Pavel Rímský. Mnoho volného času obětovala R. Kottnerová aktivitě v rozličných poradních sborech pro slovesné obory, porotcování na nejrůznějších soutěžích a přehlídkách nebo lektorské činnosti v oblasti jevištní řeči. *vz*

Scénograf - přítel ochotníků

Pětasedmdesátin byl by se nyní dožil dlouholetý šéf výpravy zlínského Městského divadla, akad. malíř Zdeněk Hybler, rodák z Prostějova. Spolehlivé základy svého oboru získal za studií na škole umění ve Zlíně, která měla i v letech nacistické okupace vynikající úroveň a své posluchače vychovávala k mnohostrannému chápání moderní tvorby. Již tehdy spolupracoval Hybler jak se studentským a dělnickým souborem ve Zlíně, tak jako kreslíř se vznikajícími filmovými ateliéry na Kudlově. Po zaměstnání v n.p. Svit věnoval se už převážně divadlu, a to nejprve do r. 1953 v tehdejší Gottwaldově. Ze součinnosti s řadou zdejších režisérů (Z. Míkou počínaje a třeba M. Slavíkem a A. Hajdou konče) vzešly četné scénické návrhy - namátkou kupř. ke třem hrám J. Jílka, Čapkovým dramatům Matka a Věc Makropulos, Millerově Smrti obchodního cestujícího, Andrejevově tragedii Ten, který dostává políčky, Shakespearovu Othellovi atp. - nehlédě k mnoha výpravám pohostinským. K Hyblerově rozsáhlé aktivitě náleží návrhy na expozice našich výstav v zahraničí, scénografická řešení domácích i mezinárodních přehlídek a pravidelná účast na individuálních i skupinových výstavách, včetně Pražského quadriennale.

V Z. Hyblerovi našel nezištného pomocníka mnohý kolektiv amatérských divadelníků. Jeho obětavá metodická i praktická součinnost týkala se přirozeně především jižní Moravy - ať už jmenujeme ochotníky v Prostějově nebo kolektivy ze Zlína, Napajedel, Hvozdné či z okresu Nový Jičín. Patří sem ovšem také účast v krajských a okresních odborných porotách, např. v Němčicích nad Hanou a v Napajedlích. *vz*

BRNO (388 tis. obyv.): V květnu 1996 se v Brně konal 3. ročník nesoutěžní přehlídky dětských divadelních souborů Brnkání III. Uspořádaly ji DDS Brnkadla a Středisko dramatické výchovy CVC, finančně ji podpořily MK ČR a ARTAMA Praha. Součástí programu byly inspirativní dílny, dětské diskuzní kluby a závěrečný happening. (*Brněnský večerník*, 29.5.1996)

BRNO (388 tis. obyv.): Soubor neslyšících z Brna Pantomima S. I. byl vybrán na mezinárodní festival do japonské Toyamy na 29. - 6.10. 1996 a na další vystoupení v Japonsku. (*None*, č. 4, 1996)

BZENEC (4100 obyv., okres Hodonín): Pauza v loutkoherecké divadelní tradici trvala ve Bzenci na Hodonínsku téměř půl století. Loutkové divadlo Kašpárek tu začalo hrát v r. 1996 a jeho zřizovatelem se stala zdejší ZUS. Deset členů souboru, který hraje pro děti, má věkový průměr 35 let. Původní loutkové divadlo mělo 56 loutek, ale zachovalo se z nich pouze 22. Ty musely být za několik desítek tisíc korun restaurovány. (*Rovnost-Jihomoravský deník*, 15.6.1996)

ČESKÉ BUDĚJOVICE, HLUBOKÁ NAD VLTAVOU (Okres České Budějovice): V českobudějovickém středisku města St. Louis jsou do 21.6.1996 vystaveny kresby z výtvarné soutěže, vypsané uměleckou agenturou MD pro děti a mládež z Českých Budějovic. Téma soutěže, která se uskutečnila již čtvrtý rok, znělo Mé oblíbené zvíře. Soutěž je součástí 19. ročníku Dětských divadelních dnů v ZOO Ohrada v Hluboké nad Vlt., jejichž hlavním sponzorem je v r. 1996 právě středisko města St. Louis. (*Českobudějovické listy*, 20.5.1996)

ČR: Nadace Alfréda Radoka vyhlásila již popáté soutěž o nejlepší původní divadelní hru. Český nebo slovenský soutěžní text nesmí být uveden ani zveřejněn do předpokládaného vyhlášení výsledků soutěže v březnu 1997. Uzávěrka byla stanovena na 31.12.1996. Soutěž je anonymní. Hlavní cena bude spojena s peněžitou odměnou ve výši 50 tis. Kč, mezi držitelé druhé a třetí ceny bude rozděleno 30 tis. Kč. Díky podpoře generálního sponzora, kterým je farmaceutická firma Schering-Plough, bude moci nadace podpořit také inscenace oceněných her. Divadelní a literární agentura Aura-pont jako gestor soutěže umožní po vyhlášení výsledků všem zájemcům seznámit se s 10 nejlepšími texty. (*Lidové noviny*, 12.6.1996)

DOŠNÁ (3800 obyv., okres Jablonec nad Nisou): V červnu 1996 probíhal v Došné na Jablonecku 22. ročník oblastní divadelní přehlídky O desenského medvěda. Letos soutěžily až na jeden pouze jablonecké soubory, činoherci i loutkoherci, jejich hry byly určeny dětem i dospívající mládeži. (*Dnešní Jablonecko*, 21.6.1996)

DOLNÍ LUKAVICE (Okres Plzeň-jih): V Dolní Lukavici připravili na 14.6. - 4.7.1996 Dny divadla, na nichž se představí divadelní soubory z Kaz-

nějova, Plzně, Horšovského Týna a Litě a na 24. - 28.6.1996 Dětský divadelní týden za účasti pražských divadelních souborů. Na červenec a srpen 1996 jsou připraveny koncerty vážné hudby. (*Přestické noviny*, č. 6, 1996)

HARTMANICE, HORAŽDOVICE, KLATOVY (Okres Klatovy, Klatovy): Amatérské divadlo hraje v klatovském okresu nejen dospělí, ale i děti a mládež. V Hartmanicích obnovili v první polovině r. 1996 divadelní soubor. V Horažďovicích působí vedle zkušených divadelníků střední a starší generace i skupina mladých herců - především studentů - která už vytvořila nové inscenace, ale také tu hrají i děti, stejně jako v Práslích. (*Klatovský deník*, 13.6.1996)

HAVÍŘOV (86 tis. obyv., okres Karviná): Na 29.6.1996 připravili v Havířově přehlídku amatérských divadel za účasti Dekadentního divadla Beruška z Hranic, Tyjátru z Opavy, Scény z Ostravy, Skřítka z Havířova a pořadatelů - amatérského divadla Crepáci, které doufá, že tato přehlídka zahájí novou tradici. (*Přehled kulturních pořadů*, č. 6, 1996)

HAVLÍČKŮV BROD (25 tis. obyv.): Města Havlíčkův Brod a Spišská Nová Ves uspořádala jako první kulturní akcí po navázání partnerské spolupráce v dubnu 1996 vystoupení ADIVADLA ve Spišské Nové Vsi, kde uspořádal soubor představení pro žáky 4. - 7. tříd a přivezl i výstavu o životě a díle básníka a grafika B. Reynka. V květnu oplatili návštěvu členové profesionální scény Spišského divadla, kteří se zúčastnili divadelní přehlídky „Dospělí dětem“. (*Havlíčkovský zpravodaj*, č. 6, 1996)

HOLEŠOV (13. tis. obyv., okres Kroměříž): Půl století svého trvání a 130 let existence ochotnického divadelnictví v Holešově oslavilo v květnu 1996 Divadlo 6. května. (*Rovnost-Horácký deník*, 13.5.1996)

KRALÍKY (4900 obyv., okres Ústí nad Orlicí): Na 8.6.1996 připravili amatérští divadelníci z Králíků demiover muzikálu Jesus Christ Superstar, který měl premiéru 21.12.1995 v Klubu na Střelnici. Muzikál byl hrán celkem devětkrát a shlédlo ho přes 4000 diváků. Na představení se podílelo celkem 55 účinkujících, z toho 34 zpěváků (věkový průměr 23,6 roku), 15 hudebníků (věkový průměr 23 roky) a 6 techniků (věkový průměr 28 let). (*Králicko* 96, č. 6, 1996)

MNICHOVO HRADIŠTĚ (8000 obyv., okres Mladá Boleslav): Jednou z nejvyhledávanějších kulturních památek Mladoboleslavska je státní zámek v Mnichově Hradišti, který spolu se zahradou a sousedním klášterním komplexem cisterciáků vytváří jedinečný stavební komplex. V r. 1995 si tyto pamětihodnosti prohlédlo přes 17 tis. návštěvníků. Podle informace R. Chmela, zámekového kastelána, tu na r. 1996 obdrželi dotaci 2,5 mil. Kč, takže může pokračovat rekonstrukce statiky, střechy a fasády zámku. Na opravu je také připraveno empirové divadlo z 1. poloviny 19. století, které se může pochlubit vlastními dekoracemi. Vedle divadel v Českém Krumlově a Litomyšli patří k nejvýznamnějším dochovaným zámekským divadlům u nás. Na první část jeho rekonstrukce zatím chybí 200 tis. Kč. Kastelán však věří, že tyto finanční prostředky budou získány ještě v průběhu r. 1996, aby mohly být zahájeny zednické práce a poté restaurační. Celkové náklady na obnovu zdejšího zámekového divadla jsou odhadovány na 1,5 mil. Kč. (*ŽN zemské noviny*, 8.6.1996)

OLOMOUC (106 tis. obyv.): V bazilice Navštívení Panny Marie na Svatém Kopečku (části Olomouce) začalo

14.6.1996 setkání s duchovními dramatickou tvorbu. Premiérový projekt v podání Divadla jednoho herce dostal název Trés artes. Manifestoval provázel seminář na téma Umění jako jedna z cest k Bohu. Strahovští premonstráti, kteří zdejší divadelní správu, hodlají v započatém projektu pokračovat i v dalších letech. (*Svoboda-Středomoravský deník*, 15.6.1996)

PELHŘIMOV (17 tis. obyv.): V Pelhřimově působí ochotnický divadelní soubor Spolek Rieger. V sezóně 1995/96 sehrál 19 představení Jiráskovy Lucerny a uspořádal svůj ples. Přípravuje se na září 1996, kdy město Pelhřimov oslaví 400. výročí svého povýšení na město královské - ochotníci se oslav aktivně zúčastní. (*Listy Pelhřimovské*, 24.6.1996)

PETROVICE (okres Příbram): Přestože kino v Petrovici na Příbramsku již neslouží k promítání filmů, je však i nadále využíváno ke kulturním účelům. Působí v něm místní amatérský divadelní soubor, který tu představil svou inscenaci Apokryfů K. Čapka. (*ŽN zemské noviny*, 18.6.1996)

PRAHA: Pod názvem Německé divadlo v Praze - Deutsches Theater Prag se ve dnech 13. - 29.9.1996 v hlavním městě objeví nový divadelní festival, jehož smyslem je obnovit tradici mnohovrstevnaté kultury střední Evropy, v níž měla své nezastupitelné místo tvorba německy mluvících umělců. V průběhu akce se v Divadle na Vinohradech představí špičkové divadelní soubory a herci z Rakouska, Německa a Švýcarska společně s hostitelským souborem. Záštitu nad festivalem převzal prezident republiky V. Havel, kurátorem je dramatik P. Kohout. (*Právo*, 17.6.1996)

PROSTĚJOV (50 tis. obyv.): Prvního ročníku divadelní přehlídky v Prostějově, nazvané MEDart, se v červnu 1996 kromě domácího zúčastnily také soubory z dalších regionů i divadelníci slovenští a ruští. Některá představení se uskutečnila též v okolí Prostějova. (*Dnešní Litoměřicko*, 12.6.1996)

SEDLČANY (8000 obyv., okres Příbram): Na 22. - 23.6. a 29. - 30.6.1996 připravili na Červeném Hrádku u Sedlčan přehlídku plenérového divadla. (*Radnice*, č. 6, 1996)

STUDENKA (11 tis. obyv., okres Nový Jičín): Na 12.6.1996 připravili v Dělnickém domě ve Studence 4. ročník Přehlídky divadelních souborů zvláštních škol. (Město Občané Informace, č. 6, 1996)

STUDENKA (11 tis. obyv., okres Nový Jičín): Dětský divadelní soubor Kvítek vznikl při ZŠ Sjedenocení ve Studenci v r. 1991. Tvoří ho žáci 5. a 7. tříd. Na okresních přehlídkách a soutěžích získal soubor významná ocenění. Ve dnech 16. - 19.4.1996 se zúčastnil 22. přehlídky dětských divadelních souborů „Kouzelný klobouček“ v Jeseníku nad Odrou, kde uvedl hru J. Wericha Královna Koloběžka první. (*Město Občané Informace*, č. 6, 1996)

TÁBOR (36 tis. obyv.): Divadlo PES (Pokusně experimentální scéna), které vzniklo v Táboře na jaře r. 1996, tvoří 4 mladí lidé. Zatím se zúčastnili soutěže Pohárek svazu českých divadelních ochotníků ve Volyni, kde jedna z členek postoupila do celostátního kola. Soubor se orientuje převážně na pantomimické a pohybové divadlo, někdy na činohru či poezii. V létě chce vystoupit s novou hrou, do budoucna plánuje spolupráci s tábořskou skupinou Volné hudební sdružení. (*Táborské listy*, 13.6.1996)

TĚŠKOVICE (Okres Opava): V květnu 1996 se uskutečnil 41. ročník divadelní přehlídky amatérských divadelních souborů Těškovické jaro. Organizace se na něm podílel těškovický OU i OkÚ v Opavě, Sbor dobrovolných hasičů a okresní správa Sboru požární ochrany. Nadáním se představilo celkem 5 souborů, z toho 2 dětské a 3 dospělých. (*Svoboda - Slezský deník*, 29.5.1996)

VELKÝ ÚJEZD (Okres Olomouc): Amatérské divadelní spolek Podhoran z Velkého Újezda vzpomíná y r. 1996 120. výročí svého vzniku. (*Zibřid*, č. 3-4, 1996)

ŽDÁR NAD SÁZAVOU (26 tis. obyv.): Ve Žďáru nad Sázavou se ve dnech 7. - 9.6.1996 uskutečnil II. ročník Festivalu tanečního a pohybového divadla. Soutěžní přehlídka, pořádaná žďárským Tanečním sdružením Sagitta, byla určena neprofesionálním tanečním skupinám, které rozvíjejí různé formy scénického tance. Kromě moravských skupin se tohoto regionálního kola Národní přehlídky zúčastnily i skupiny z Prahy a Berouna. V rámci festivalu se uskutečnily semináře tanečních technik Graham, afro a kontaktní improvizace. (*Rovnost-Jihomoravský deník*, 12.6.1996)

Pro AS zpracovalo Centrum informací v kultuře IPOS Praha

Září - říjen

- 13. - 15.9. **FEMAD LIBICE NAD CIDLINOU**
- 20. - 22.9. - festival a dílna divadla pro děti
- 11. - 13.10. **Dílna ruského divadla v Praze a Lysé nad Labem**
- 11. - 19.10. **Kurs praktické režie ve Vysokém nad Jizerou**
- 12. - 19.10. **KRAKONOŠŮV DIVADELNÍ PODZIM VYSOKÉ NAD JIZEROU**
- národní přehlídka venkovských souborů
- 12. - 19.10. **Seminář Klubu režisérů SČDO**
- při KDP ve Vysokém nad Jizerou
- 24. - 27.10. **Loutka '96 Frýdek-Místek**
- otevřená nesoutěžní přehlídka loutkářských inscenací pro děti
- 26.10. **Nymburský pohádkový podzim - nesoutěžní přehlídka činoherního divadla pro děti**